

Брой 12 (1965)

Декември 2019 г.

Година LX, ISSN-0205-0943

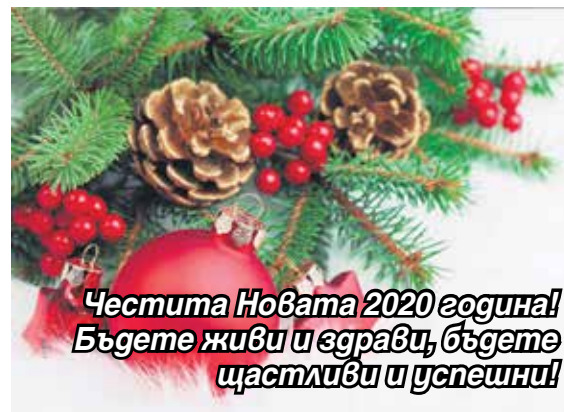

Цена 1 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

**Честита Новата 2020 година!
Бъдете живи и здрави, бъдете
щастливи и успешни!**

За пета поредна година БТС връчи годишни награди

На 14 декември в Дома на културата „Средец“ в София се състоя церемонията по връчването на Годишните награди на БТС за 2019 година. Тя бе съпътствана с Колежен концерт на хор „Планинска песен – Филип Аврамов“, посветен на 90 години от рождението на маестро Филип Аврамов – композиторът, станал основоположник на туристическото хорово пеене в България. Събитието започна с мотото на БТС „Опознай Родината, за да я обикнеш“ и

с химна на БТС „Балкани, дайте се“. Водещият Мировслав Дачев оповести, че за особено високи постижения – 11 изкачени 8-хилядници – медал „За особени заслуги“, получава алпинистът Атанас Скатов. Наградата връчи националният координатор на БТС Петко Стойнев. В раздела „Партньорство с държавните институции“ отличието бе за Областна администрация Враца заради активната позиция на областния управител Малина Николова при организацията и провеждането на

Националния поход „По пътя на Ботевата чета Козлодуй – Околчица“. Наградата бе връчена на заместник областния управител Мировслав Комитски. В категория „Партньорство с местната власт“ бе отличена Община Челопеч в лицето на кмета инж. Алекси Кисяков, който лично е участвал във възстановяването на хижа „Мургана“. В категория „Партньорство с бизнеса“ награда получи „Оргахим“ – гр. Русе, който с помощта на Момчил Бояджиев активно подкрепя с продукти-

БТС удостои алпиниста Атанас Скатов с медал „За особени заслуги“. Наградата връчи Петко Стойнев – национален координатор

Хор „Планинска песен – Филип Аврамов“ има 60-годишна история и вярна публика

те на комбината различни туристически дружества, които правят маркировка. Наградата бе връчена на Чавдар Иванов. В категория „Най-добър обект от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ наградата отиде в ръцете

на директорката на Архитектурно-парков комплекс „Двореца“ – гр. Балчик, Жени Михайлова. Като „Най-добро туристическо дружество“ за 2019 година бе отличено ТД „Родни балкани“ – гр. Варна, които имат над 25

Продължава на стр. 12

Доц. д-р Венци Росманов, председател на БТС

Здравейте, приятели и родолюбци, членове на Българския туристически съюз и наши съмишленици!

Идват светли празници и през Новата 2020 г. ще празнуваме 125 години от основаването на Съюза, на една от най-старите и най-общаните от нашия народ обществени организации. Преминала през превратностите на времето, устояла на промените в политическото устройство на държавата. Днес, може би повече от всякога, тя се нуждае от помощта на всеки един от нас. Проблемите са много, сериозни, някои са системни, други са вътрешни, но всички са взаимно свързани. Решаването им изисква време, но не време за губене, а за методична, целенасочена работа

всеки ден, на всеки от нас, навсякъде. Сегашното ръководство в лицето на Управителния съвет и помощните му органи за по-малко от четири месеца вече направи важни стъпки в посока организационното укрепване, както и за решаване на дългогодишните проблеми с държавата.

На последното Общо събрание получихме пълното ви доверие и подкрепа. Благодарим ви от сърце за разбирането.

Убеден съм, че с интелект, такт, безкористност, почтеност, всеотдайност можем да постигнем всичко, което трябва и което желаем. С тези поздравени, но присъщи на българските

туристи инструменти, ще свършим необходимото днес.

А то е Българският туристически съюз, който носи прекрасните традиции на миналото и принадлежи на бъдещите поколения, да преодолее трудното време, да укрепне организационно и финансово, да продължава да бъде съществена част от живота на нашия народ.

През Новата 2020-а и още много години напред от името на УС на БТС, на неговите органи, на служителите в Централата и от мое име желая от сърце на вас и близките ви смислен живот в условията на здраве и радост!

**АБОНИРАЙТЕ СЕ
ЗА ВЕСТНИК
„ЕХО“**
ЗА ДА БЪДЕТЕ
ЧАСТ ОТ ТУРИЗМА

№ **255**
В каталога на Български пощи
или в Централата на БТС

Развитие на организирания туризъм между 1895 и 1924 година

100 години Ньойски договор

Ньойският договор между страните от Антантата и България, подписан на 27 ноември 1919 г. в Ньой сюр Сен, Франция, слага край на Първата световна война в полза на нашите съседни държави. Този несправедлив за нас акт влиза в сила на 9 август 1920 година. Съгласно договора България е задължена да предаде големи части от Западните ни покрайнини на Кралството на сърби, хървати и словенци. Те са облагодетелствани, защото към границите им се добавят големи части от Кулско (днес Видинско), Цариброд, Босилеград, Кюстендилско, Струмица със земята, населението и целия поминък. Ньойският договор по ужасен начин разделя цели семейства, близки и роднини.

Управлението на Беломорска Тракия се поема от Антантата, но фактически се предава на Гърция. Българската държава, осакатена откъм площ, население и поминък, е задължена да плаща репарации.

Странно е, че българските дипломати и министри, съставляващи нашата делегация в Париж, не съумяват да защитят интересите и целостта на страната ни. За жалост, България губи земи в Западните си покрайнини, излиза на Бяло море. Голяма част от Южна Добруджа преминава в териториално владение на Румъния. Всичко това е една върховна несправедливост, която разделя българите до днес. Същевременно се внасят смут и объркване в цялостния политически, икономически и културен живот в страната ни.

Кратките данни, които ще цитирам от историята и развитието на организирания туризъм в България, са недвусмислено доказателство за последствията от войните и Ньойския договор.

На 22 август 1895 година писателят, демократ и общественик Алеко Константинов кани в брой 9 на вестник «Знаме» любителите на българската природа да се изкачат на Витошкия първенец - Черни връх.

От всички подстъпи на планината на 28 август към върха се устремяват над 300 души от различни краища на страната, в т.ч. извън днешните граници на Родина ни. Идеята на Щастливеца е, откъсвайки се от «задушливите кафенета», от задимените градове, от партийните боричкания, те да усетят примамащата красота на българската природа.

Всички сме чели много за Алеко Константинов и написаното от него. Поради отдалечеността във времето вече 124 години, но познавайки го много добре от литературното му творчество, от многобройните спомени на негови съвременници и съмишленици, ние днес можем да направим обективна съпоставка с нашето днес... още по-«задушливо», по-напрегнато, по-нездравословно... В този смисъл делото на Алеко Константинов можем да определим като изключително благотворно, полезно и важно в културната история на България. На приоблачния връх той собственоръчно изписва имената на всички, които са гръзнали да го последват. В списъка четем имена, професии, пол, местоживее. Последователите се стичат отвъд днешните граници на България, отвъд Ньойска България – от Щип, Велес, Градево, Тулча, няколко бесарабски българи, както и от вътрешността на страната.

Тези хора, поименно и прилежно записани от ръката на пословично честния писател, пред погледа на Иван Вазов, поставят началото на организирания туризъм в България – едно уникално за времето си явление не само в България, но и в цяла Европа.

Без да се впускам в подробности, ще се огранича до изброяване броя на туристически дружества, възникнали в периода между 1899 до 1924 година. Започва бурно начало – създаване и развитие на активен туристически живот – залесяване и облагородяване на околната среда, маркиране на туристически пътеки, построяване на домове, заслони, хижи, грижа за планинското спасяване на пострадали в планините туристи, първиначенки на алпинизъм, спелеология, ориентирване в планината, ски туризъм – възможно най-примитивно оборудване, но заимствано от западноевропейските планинари, списване на списанията «Български турист» и «Млад турист». Урежда се въпросът за безплатно или с намаление ползване на железниците от организирани групи туристи и др.

Първото туристическо дружество в България е създадено от Алековите идейни последователи през 1899 година и го именуват «Алеко Константинов» - София. То съществува до днес. Членовете му са носители и пазители на идеалите на своя патрон. Следващата година - 1900, се основават 7 дружества. През 1902 г. броят им нараства на 17. От 1903 до 1913 година се нарояват още и още. Дружествен живот кипи из цялата страна и така до войните, когато мъжете са призвани да отидат на фронта да защитават Родината си. Жените, децата и старците се

борят сами с житейските трудности и несгоди. Дружествата заглъхват и причините са обективни. Възстановяването им започва бавно, след Ньойския договор до 1924 година – в него вече не участва населението от Западните покрайнини.

Тук е мястото да спомена, че първият туристически поход, организиран от Алеко Константинов след Черни връх, е на 10 септември същата година. Щастливеца е водач на голяма туристическа група, която пътува «До Желюша с говежди вагони». Оттам пеша, предвождани от младия местен учител Никола Додов (по-късно той основава туристическото дружество в родната му Дупница), който с много обич е наречен Дупнишкият Алеко, потеглят към Погановския манастир – една изключителна по значимост българска твърдина. Пътят е живописен и труден. Днес този манастир, който се посещава главно от многобройни български туристи, се счита за сръбски или поне така обясняват игумените на манастира, с акцент за заслугите на сръбската държава, независимо че всички надписи и стенописите красноречиво говорят за българското художествено наследство.

Ще отбележа още Суковския и Темския манастир, в които са изписани неповторими образци от българските иконописци. Дори надгробните кръстове са носители на българския дух. Църквата в с. Извор, Босилеградско – колосална по размери и красота, е останала дълги години в безобразно състояние. Използвана е за обор. Днес местното малобройно българско население се опитва да възстанови щетите, но без помощ

от институциите е много трудно. Струмишкият манастир също е бил част от историята ни, но вече и дума не може да става за това – съществува разделителната линия от времето на Ньойския договор. По-голямата част от населението, което е все още с българско самосъзнание, съхранява културните ценности, говори на езика на хората със западни диалекти. Тези от тях, които не са претопени в другата държава, не само че не са забравили своето минало, своята история, етнография и фолклор, но те се чувстват сиротни. Това е една горчива и нерадостна съдба на един народ изстрадал, но опитващ се въпреки всичко да стои изправен и горд, заради своята история... А болката в светлото гърло горчи.

Туризмът днес се развива между България и туристическите дружества от Враня, Скопие, Струмица, Кратово и др. Създаден в днешно време е Балканският планинарски съюз и редовно туристи от двете страни на границата посещават национални туристически обекти – църкви, манастири, планински върхове.

Нека надеждата и вярата в доброто и в човека не ни напускат. Нека помним своята история, нека работим достойно за постигане на заветите на Щастливеца – нашия неизменен патрон вече 124 години. Дано има повече родолюбиви българи, които да допринесат за развитието на организирания туризъм в България.

Ваня Стоилова,
Републикански център за изследване създаването и развитието на организирания туризъм в България

ТД „Егелвайс“ - гр. Пловдив, на 55 години

На 9 ноември 2019 г. бе отбелязана 55-годишнината от създаването на ТД „Егелвайс“ - гр. Пловдив.

В походни колони от село Храбрино - хижа „Здравец“ - хижа „Чернатица“ - от хижа „Здравец“ и от леговище „Студенец“ на хижа „Чернатица“ се събраха над 100 туристи и гости за отбелязване на празника. Имаше и много автотуристи - ветерани, алпинисти, спелеолози. Сред тях бе Михаил Михайлов, на 89 години, Петър Петков, на 86 години, Методи Чавдаров, на 83 години. Всички те бяха сърдечно посрещнати от екипа на хижа „Чернатица“ начело със Здравко Дошков, осигурил и топло, и уют в хижата за тържествената част.

Празникът бе предшестван от показни спелеоложки и алпинистки техники, туристически сръчности и други игри. Дружеството се е родило през есента на 1964 г. от „Пловдивски турист - 1900 г.“, ТД „Калоянов връх - 1908 г.“ и ТД „Ручей - 1957 г.“. Още от учредяване-

то му се създават клубове по пешеходен, воден, ски и колотуризм, туристическо ориентиране, спелеоклуб, клуб на ветераните туристи, клуб „Опазване на околната среда“, а от 5 години и алпийски клуб. Водещият тържеството рецитатор представи с гордост проведениите през годините безброй походи и туристически мероприятия с безброй ръководители, водачи и участници, които са посетили много исторически места, природни забележителности, многото експедиции, залесявания, археологически разкопки, участия в международни прояви. От тях може да отбележим за първи път участие на пловдивски ориентировачи в петдневката в гр. Ичин в бивша Чехословакия през 1980 г., а през изминалите няколко години изкачване на Балканските първенец от туристи на дружеството – върховете Митикас в Гърция, Молдовяну в Румъния, Триглав в Словения, дори изкачване на връх Монблан (4810 м н.в.) в Алпите.

Години наред тук работеха и работят майсторите на спорта Георги Кузев, Николай Добрев, Димитър Влахов, Иван Андонов, Симеон Сталинчев и др. Ежегодно в дружеството се покриват изискванията за значките на Националното движение „Покорител на 10-те планински първенец“, обхождане на 100-те национални туристически обекта от движението „Опознай България – 100 НТО“ и получаване на бронзова, сребърна и златна значка.

За своята активна и успешна дейност ТД „Егелвайс“ е награждено с орден „Кирил и Методий“ - II степен още на своя 25-годишен юбилей. Дружеството е и редовен участник в националния празник на туристическите умения и сръчности за ученици за приз „Кристален егелвайс“, провеждан от БТС, и винаги е било в челната тройка, редовен участник в националните презгледу на спортно-туристически сръчности и умения, организирани от БФТ, където през 2002 г. комплексно се класи-

ра на 3-о място, през 2003 г. на 2-ро място и от 2004 до 2019 г. неизменно на 1-во място с изключение на 2018 г., когато не участва.

През тези 55 години планините край Пловдив и в цяла България търпеливо и приятелски разкриват своите тайни пред пловдивските туристи. Точно преди 55 години те тръгват към върховете на България, за да изкачат всички планински първенец - в резултат повече от 6000 души осмислили своя краткотраен отгид и над 800 от тях заслужили значката „Опознай родния край“. За 50-годишния юбилей преди 5 години ветеранът турист Пейчо Пейчев издаде юбилейната книга „50 години ТД „Егелвайс“.

Дружеството ежегодно участва в Деня на туризма на Черни връх – тържествата, посветени на годишните от организирания туристическо движение в България, Черноморския поход, организиран от туристическо дружество от Варна, походите по стълките на четата на Цанко Дюс-

табанов (Габрово), тържествата на гроба на Хаджи Димитър на връх Каграфил в Средна гора, юбилейните тържества в гр. Сопот, Копривица, Клисуря, Панагюрище, Калопер, Карлово, Сливница и много други.

За активистите от всички клубове на ТД „Егелвайс“ м.с. Георги Петров - председател на Туристическо сдружение „Чернатица“, връчи множество грамоти от БТС, грамоти „55 години ТД „Егелвайс“. От БТС бяха връчени значка „Отличник на БТС“ и най-високото отличие на БТС – „Заслужил деятел на БТС“ на дългогодишния председател на дружеството Атанас Манолов и на м.с. по туризъм Николай Добрев.

Беше проектиран туристически филм от алпийския клуб с председател Митко Митев, проведе се викторина. Погобаващо като за рожден ден, веселието продължи до късно през нощта с народни танци, с музика и туристически песни.

М.с. Николай Добрев

Спомен

Зимен ски преход преди 70 години, посветен на 86-ата година от рождението на Алеко Константинов

Беше далечната 1949 година. В началото на януари в Туристическо дружество „Ибър“ в с. Долна баня, понастоящем град, се получи писмо от ТД „Равни чал“ в село Костенец, в което се съобщаваше, че дружеството организира зимен ски поход от село Костенец до хижа „Белмекен“, който се посвещава на 86-ата година от рождението на основателя на организирания туристическо движение в България Алеко Константинов. Датата бе определена за 19 януари, а тръгването - в 7 часа от площада на село Костенец. В писмото се съобщаваше още, че участващите в похода трябва да имат надеждни ски и подходящо зимно облекло и обувки.

От нашето дружество аз единствен изяхих желание за участие. Имах подходящата екипировка, скиите ми бяха много добри за тогавашното време, с кантове и кандахари, изработени от прочутия за времето си най-добър майстор на ски бай Славе.

На 18 януари пристигнах в село Костенец и бях сърдечно посрещнат от моите добри приятели Борис, Иван и Христо Чорбаджийски, в които пренощувах. Сутринта в 6.45 часа бях на площада. Оказа се, че в похода ще бъдат само петима участници: аз, мой приятел Иван Чорбаджийски, председателят на ТД „Равни чал“ бай Ангел Куленски, известен сред туристическите среди по това време, Гошо – хижарят на хижа „Белмекен“, и още един младеж, на когото съм забравил името.

Със скиите на рамо и раница на гръб потеглихме по шосе-

то към курорта Костенец – изходния пункт към хижата и връх Белмекен. Там свалихме скиите и с тънко конопено въженце им направихме т.нар. котки, за да не ни плъзгат назад, и поехме „на ход“ по коларския път. Снегът бе с дебелина около 60 см, а пътина нямаше никаква, тъй като никога не беше минавал преди нас.

Около 12 часа пристигнахме до горския пункт под стръмната Оджовица, представляваща масивна сграда, предварително предвидливо отворена за туристи, скиори и гървари. Запашихме предвидливо приготвената печка, обядвахме и поехме между боровите по стръмния склон, който е около 2 км. Пътеката, по която туристите през лятото изкачваха тази стръмнина, не се виждаше, а нашето изкачване беше „на страна“, т.е. със скиите напречно на склона. Така след близо 2-часово изкачване боровите свършиха и пред нас се откри по-малко стръмната белота към хижата, на която пристигнахме около 17.30 часа. Гошо – хижарят, отключи външната врата на хижата с ключа, закачен на вгвоздей отстрани, и ние, свалили вече скиите, влязохме вътре. А там в приемната и едновременно столова до голяма печка Гошо предварително бе натрупал доста дърва с борина – за подпалка и кибрит. Предвидливият хижар беше подготвил, когато евентуално няма да е на хижата, преминаващите туристи или скиори да не чувстват неговото отсъствие.

Разположихме се набър-

зо край пейката. Аз извадих половинлитрова бутилка с коняк, пихме по чашка, извадихме кой каквото носеше и седнахме да вечеряме. Вечерта беше продължителна, с много приказки, смешки и преживявания по планинските хребети и чукари. Преспяхме в добре затоплена стая и на сутринта след традиционния билков чай направихме по няколко спускания от отсрещния стръмен склон над залегеното езеро, където

през лятото съм виждал да пасат диви кози. Прибрахме се в хижата да обядваме, а там Гошо бе приготвил гювеч с ориз и доста тлъст овнешки бут. Ех, дявол да го вземе, по-вкусен гювеч от този и досега не съм ял.

След обяда, около 14 часа, започна нашето спускане по обратния път. Снегът на места беше залеген, а на места пухкав и там скоростта намаляваше, а ние се овъргаляхме в пухкавия сняг. Спус-

кането ни до курорта Костенец трая около 2.40 часа. В селото бяхме около 17 часа, където имах подходящ транспорт, и вечерта си бях у дома.

Хвала на тогавашното ръководство на ТД „Равни чал“ – с. Костенец, и на неговия активен председател Ангел Куленски, който впоследствие беше избран за член на ЦС на БТС.

Борис Стрински, гр. Самоков

На 5 декември в Народното събрание председателят на Народното събрание Цвета Караянчева откри изложба на Данаил Игнатов. Както пише проф. г-р на изкуствознанието Чавдар Попов, „Заразителна е неувяхващата любов и несекващото вдъхновение, с което

Данаил Игнатов върши своята скромна работа на художник. Едновременно запазващ свежестта на непосредственото впечатление и заедно с това стремящ се да изгради цялостна и завършена философия на човешкото битие в хармония с естествените начала, извън из-

куствеността на съвременната цивилизация, той надгражда модните увлечения, конюнктурните фактори или робуването пред фалшиви кумири, за да „зарази“ и зрителите със своята радост и спонтанната наслада от духовното единение на човека с мирозданието“.

Гоцеделчевските туристи опознават Северна Гърция

Природата в гоцеделчевския край наподобява тази в крайграничните райони на Северна Гърция – високи и по-ниски планини, плодородни котловини и полета, примамливи природни забележителности, към които гоцеделчевските туристи проявяват оправдан интерес. Това опознаване обаче бе невъзможно докъм 2005 г., когато бе открит Граничният контролно-пропускателен пункт „Илинген-Евсохи“, а и страната ни стана член на Европейския съюз. Тогава „отвори се пътят за Драма“ и стотици люде се отправиха на юг, за да се запознаят с природата и икономиката на съседна Гърция.

За любителите на планинския туризъм твърде привлекателни са тези планини в Северна Гърция, които са разположени около или в близост до българо-гръцката граница. Това са Орвилос (Славянка), Стъргач, Черна гора, Фалакро (Боздаг), Вронду (Шарлия), Меникион (Сминица) и по-далечната Пангео (Кушиница). Първите две се простират от двете страни на границата и ако преди бе невъзможно посещение на гръцката им част, то сега това е безпроблемно. Така например вече няколко пъти се провежда изкачване откъм гръцка страна на най-високия в Славянка – Гоцев връх (2212 м). Това става по маршрута Гоце Делчев – ГКПП „Илинген-Евсохи“ – с. Като Неврокопи (Зърнево) – с. Катафито (Каракой). Дотук се идва с превозно средство, а след това пеша, около 5 часа, през прохода Пресекиите (той отделя Славянка от Черна гора) се изкачва по южния склон на планината в северозападна посока и се достига първенецът Гоцев връх. Връщането до с. Катафито става за около 3 часа.

Значителен е броят на туристите от гр. Гоце Делчев, посетили историческата пещера Капе, която се намира в югозападната част на Славянка в землището на гръцкото село Ахладохори – някогашното Крушово.

Най-примамлива и посещавана обаче си остава внушителната, най-висока от споменатите по-горе планини – Фалакро (Боздаг). Тя се откроява сред останалите планини и особено първенецът ѝ Профитис Илияс (2232 м), от който се открива величествена панорама към

всички посоки, включително и към гордия Пирин в България и разположения в подножието му гр. Гоце Делчев.

Асфалтиран път достига голяма надморска височина във Фалакро в землището на с. Волак, откъдето пеша за около 2 часа и 15 минути по каменисто-тревния склон се изкачва най-високият ѝ връх. Малко преди да се достигне до него, впечатляват грамадни, страховити варовиково-мраморни пропасти, каквито рядко се наблюдават в българските планини. Един ярко изразен карстов терен.

Любим за посещение връх в Боздаг за гоцеделчевските туристи е и самотно извисяващият се над Като Неврокопската котловина връх Щудера (1769 м), разположен високо над с. Охиро (Елес), вдясно от шосето Като Неврокопи – Драма.

За по-цялостно опознаване на тази част от Фалакро се отива с автобус до с. Панорама (Калапот), разположено в северната част на Драм-

ското поле в самите пазви на планината, откъдето пеша за около 4 часа се изкачват на връх Щудера.

Ненагледна е панорамата оттук към всички посоки. От върха може да се спуснете в североизточна посока към с. Гранитис (Гореджик), което се намира на най-високото място по шосето Като Неврокопи – Драма. И с автобуса се връщате в гр. Гоце Делчев.

В южната част на Драмското поле величествено се извисява планината Пангео (старото ѝ име е Кушиница) с най-висок връх Мати (1956 м). Напоследък и тук идват гоцеделчевски туристи, като съчетават това с посещение на известния средновековен манастир „Богородица Икосифиниса“ – един от най-старите на Балканския полуостров.

Недалеч от българо-гръцката граница са разположени планините Вронду (Шарлия) с най-висок връх Профитис Илияс (1849 м) и Меникио (Сминица).

Твърде атрактивни за скал-

но катерене и алпинизъм са отделни участъци от планините Фалакро, Пангео и Орвилос (Славянка).

В Драмското поле са разположени две изключително красиви пещери – при с. Алистрати и пещерата Маара на река Ангиста – с причудливи пещерни образувания, изваяни през вековете.

Най-популярен и примамлив е маршрутът от гр. Гоце Делчев до Кавала на Бяло море (около 100 км), с превозно средство и спирание на по-забележителните места по пътя. Първо, при навлизането в Драмското поле се отклоняват надясно в северозападна посока да посетите пещерата Маара, а след това в Драма разглеждате изворите на река Варвара в центъра на града с посещение на църквата „Св. Варвара“.

След Драма разглеждате внушителните археологически останки от древното селище Филипи. Тук апостол Павел покръства първата християнка св. Лидия и осно-

вава първата църква в Европа.

Пристигате в Кавала и се възхищавате на един великолепен „бял град“, където имате богат избор за посещение на интересни обекти.

Забележителни места в тази част на Северна Гърция са и останките от древния античен град Амфиполи в Драмско, манастирът „Св. Йоан Предтеча“ на 8 км северно от Сяр, „Парк-музей Лисе“ или „Укрепление Лисе“ в околностите на с. Охиро (Елес) в близост до Като Неврокопи, голям интерес предизвикват и разнообразните фолклорни празници в много от драмските села и т.н.

Едно запознаване с природата и историята на крайграничната част от Северна Гърция би задоволило всеки, който обича да пътешества. И ще се увери, че и двата народа – българският и гръцкият – са миролюбиви и гостоприемни, приятелски настроени един към друг.

Атанас Панчелиев

Сбогом, Авраме!

След продължително и тежко боледуване на 86 години почина един от най-големите български алпинисти Аврам Аврамов. Той остави трайни следи в развитието на българския алпинизъм, за който дълго ще се разказва. Тези следи са както по нашите планини, така и в Алпите, Кавказ и Памир. Венец на неговия професионализъм обаче завинаги ще се свързва с експедиция „Еверест-84“, на която той бе ръководител. Както е известно, на 20 април 1984 г. за първи път

родният трибагреник бе развят на първия връх на планетата Еверест, а няколко дни по-късно на върха се изкачиха още четирима наши алпинисти.

Поклон пред светлата му памет! Почивай в мир!

От приятелите алпинисти

Повече подробности за големия алпинист четете в януарския брой на вестник „Ехо“.

Пред палатката си на Базовия лагер на Еверест. В тази палатка той прекара точно 101 дни през пролетта на 1984 г.

Патриотична изява на млади туристи от гр. Гоце Делчев

Стана традиция при общоградски тържества и чествания активно участие да вземат и туристите от местното дружество „Момини двори“, включително и членовете на туристическите клубове и секции към градските училища, чрез програмата от певческия хор към дружеството, провеждане на специални туристически походи в чест на дадено събитие и т.н. Ето и сега, в наситената с интересни мероприятия 7-дневна програма от 14 до 21 октомври в гр. Гоце Делчев по повод 107-годишнината от освобождението на града от османско робство местното туристическо дружество организира провеждането на походи по четири туристически маршрута. Те съвпадат с навлизането в града преди 107 години на българските войски и местните доброволчески опълченски чети за освобождението на града.

Участниците в походите, около 230 души, предвартелно се запознаха с маршрута на освободителите и техните героични дела в победоносния им поход към Неврокоп за неговото освобождение. Дори само този факт възбуди младите туристи, възбуди у тях патриотично чувство на признателност и почит към освободителите и тяхната саможертва за свободата на Отечеството.

Първият туристически лъч с дължина около 18 км започна от курортното село Попови ливади до гр. Гоце Делчев, като участниците в него преминаха по стъпките на опълченските чети на Александър Буйнов и Тодор Паница. Спускайки се към с. Делчево, а след

това през историческата местност Момина кула, младите туристи тържествено пристигнаха в центъра на града. В този поход участваха 33 ученици от Второ основно училище - гр. Гоце Делчев с ръководител и водач Сергей Тричков – зам.-директор на училището, и още 28 ученици от клуб „Млад планинар“ - гр. Петрич, с ръководител Гергана Сангькчиева.

Участниците във втория туристически лъч с начало пак от Попови ливади поставиха цветя пред паметника на Гоце Делчев край хижата и продължиха през с. Средна и Драгостин за града. По този път в онези героични октомврийски дни на 1912 г. е преминала четата на прославения поет и революционер Пейо Яворов, заедно с 4-а дружина от 27-ми Чепински полк от българската армия.

По този маршрут преминаха 38 ученици от Професионална гимназия по механизация на селското стопанство „Пейо Яворов“ - гр. Гоце Делчев, и 9 ученици от Професионална гимназия „Димитър Талев“ - гр. Гоце Делчев, под водачеството на опитния планинар Георги Ципаров.

При навлизането в града походниците поставиха венци на военен паметник на входа на бившата казарма и изслушаха интересна беседа от Богдан Боцев – офицер от резерва.

Третият туристически лъч бе по пътя на опълченските чети на Стоян Мълчанков и Стоян Филипов и започна от с. Ковачевица. През с. Лещен се достигна възвишението Голак над с. Марчово, където четниците са се сражавали героично с многоброен турски

аскер, преди да пристигнат след това в освободения вече Неврокоп.

Походниците в този лъч – 28 души от основно училище - с. Мосомище, с ръководител учителят Стоян Москов, 17 ученици от Туристически клуб „Пирински стражи“ при Трето основно училище - гр. Гоце Делчев, с ръководители учителките Славка Жостова и Лозанка Грозданова и 6 ученици от с. Копревлен и Дъбница, под общото водачество на туриста Тодор Шишков, пристигнаха шумно и с приповдигнато настроение в града.

Четвъртият туристически лъч бе с най-дълго разстояние. Той започна от с. Кремен и през местността Харамбунар достигна местността Брезнишки чарк (готук пеша около 5 часа), откъдето с превоз се достигна с. Баничан.

Тук местните хора устройха тържествено посрещане на походниците, които поставиха цветя и се поклониха на паметника на загиналите във войните баничанлии. И отново на път за града.

По този маршрут през октомври 1912 г. е преминала една част от българската войска от Родопския отряд начело с прославения генерал Стилиян Ковачев.

Участници в този лъч – 43 ученици от Първо основно училище с ръководител учителят Димитър Азов, 12 души от Природоматематическата гимназия в града, под общото водачество на Богдан Ципаров – председател на Клуба по пешеходен туризъм към дружество „Момини двори“.

Най-младият от походниците в 4-те лъча бе Виктория

Траянова (на 5 години) от Петрич, а най-възрастен - Георги Ципаров (на 74 години) от гр. Гоце Делчев.

В късния следобед туристите от 4-те лъча пристигнаха на площад „Гоце Делчев“ в града, тържествено посрещнати от стотици граждани. На импровизирания митинг походниците бяха приветствани и поздравени от Димитър Балтаджиев – председател на Туристическо дружество „Момини двори“ - гр. Гоце Делчев. Той отбеляза да не забравяме славната дата 18 октомври 1912 г., когато е сложен край на петвековното турско робство в нашия край. И препоръча днешната възнавша туристическа проява да стане ежегодна.

Текст и снимка:
Атанас Панчелиев

Шест призови места за ученици от Трето ОУ „Братя Миладинови“ в национален конкурс

На 8 ноември 2019 г. се състоя официалната церемония по награждаването на победителите в Националния конкурс „През девет планини в десета“, организиран от Дирекция „Национален парк Пирин“.

Ученици от Трето ОУ „Братя Миладинови“ - гр. Гоце Делчев постигнаха шест призови места и получиха заслужени награди.

В категория „Есе“ първото място зае Станимира Василева от VI клас със своя авторски текст „Едно магическо утро в Пирин“. В категория „Фотография“ и трите призови места бяха за ученици от Трето ОУ: Първо място за Георги Шагов от VII клас с фотографията си „Величие сред облаците (връх Вихрен)“, второ място за Вероника Шагова от VII клас с фотографията си „Пиринска пано-

рама“ и трето място за Станимира Василева от VI клас с фотографията си „Водачът ни до върха“.

В категория „Рисунок“ Константин Камбов от IV клас зае второ място с творбата си „Тодорини очи“, а Андреа Шуркова, също от IV клас, се нареди на трето място с рисунката си „Кременските езера“.

Отлично се представиха и другите участници от Трето ОУ: Ангелина Софкова, Анна Орманлиева, Костадин Москов, Димитър Москов, Никола Попов, Ема Недева, Гергана Хазурова, Денис Кунев, Виктория Петрова, Ивана Дакова, Ивана Кесарова, Цветелина Костадинова, Теодора Джамбазова, Костадин Грозданов.

Награждаването на победителите в конкурса съвпадна с отбелязване и на 57 години от създава-

нето на Национален парк „Пирин“.

Изненадата, която бе връчена от г-жа Мариана Халачева – директор на Трето ОУ „Братя Миладинови“, на г-н Росен Баненски – директор на ДНП „Пирин“, бе авторска рисунка на г-жа Красимира Стоева – учител по изобразително изкуство в иновативното училище. Рисунката изобразява т.нар. езеро „Дамата с кока“, или Горно Газейско езеро.

На гостите им направи впечатление прекрасната изложба на творбите на всички участници в конкурса, аранжирани по отличен начин в привативния Информационен посетителски център на НП „Пирин“ – Банско, където се провежда мероприятията.

Славка Жостова

Завръщане към корените

Верни на девиза „Опознай родината, за да я обикнеш“, членовете на ТК „Бузово кале“ – с. Бузовград, решихме, че е дошъл ред на Сакар планина – да се запознаем с природните ѝ красоти и историческо богатство. Едновременно с това искаме да посетим родните места на някои от нас, за които толкова много бяхме слушали.

На 2 октомври поехме на път. Първият обект беше с. Хлябово. По пътя Недялко Пъков ни запознаваше със забележителностите на местата, през които минавахме. Пристигнахме в селото. Там вече ни очакваха неговите близки. Седнахме около пригответената за нас трапеза и заговорихме за историята на селото. След кратката почивка се отправихме към центъра, където се издига паметник на загиналите за България хлебопечачи. След поднасянето на венеца се отправихме към голмените. Село Хлябово е известно със своите голмени, които са част от древен некропол. Тези мегалитни структури все още крият своите тайни. Дали са били астрономически съоръжения, или гробници, не

се знае, но така или иначе нашите предци са ги изграждали в продължение на хиляди години и си заслужава да се търси отговор на въпроса „Защо?“.

Отново сме в автобуса и продължаваме към с. Раговец. Микрофонът вече е в ръцете на Стоянка Райкова. С много любов тя разказа за родното село и за красотите на този беден край. Красоти, които се виждат само със сърцето.

Първата спирка по пътя беше манастирът „Св. Троица“. Той е неразривно свързан със смелостта и гордостта на хората от Сакарския край. Тук са намирали подслон хайдутите Христо войвода, Индже войвода, Кара Кольо и др. В разказа си изуменката на манастира спомена и за скривалище, което се намира зад олтаря на църквата. Там влязоха само мъжете, защото според християнския канон влизането на жени в олтаря е забранено.

След обяда на широките манастирски поляни поехме отново на път.

с. Раговец вече ни очакваха. Разгледахме с интерес Етнографската сбирка – красивите родопски костюми,

заредения стан, налъмите, строени до чергата, върху която е сложена софрата. Всичко подредено така, сякаш всеки момент ще влезе пъргавата стопанка.

библиотека им видяхме много интересен начин за популяризиране на книги.

Стихотворението на Петя Божилова „И аз съм българче“:

*„И аз съм българче!
Макар че
Магруд родих се и живея,
а баба, щом ме гушне, плаче,
защото виждаме се с нея
веднъж в годината, през август...“*

просълзи мнозина от нас, баби и дядовци на такива внуци.

И отново трапеза. Разля се звънка родопска песен. Една, втора, трета... Слушахме в захлас. Отвърнахме с любимата песен на клуба. Можехме да стоим до вечерта, но ни чакаше път. След трогателната размяна с жените на Раговец се отправихме към паметника на загиналите за България за поднасяне на цветя, а после към църквата, на която родените в Раговец подариха икона.

Продължихме към с. Маточина. Там разгледахме кре-

постта „Букелон“, свързана с историята на Първата и Втората българска държава. По време на кръстоносните походи там е пленен император Балдуин, отведен по-късно във Велико Търново. От крепостта се разкрива величествена гледка към долината на река Тунджа чак до Одрин.

Отпращаме се към Свиленград. Тук е нощувката ни в хотел „Свилен“.

На вечерята отпразнувахме и рождения ден на Кольо Райков.

Сутринта започна с разглеждане на града. Впечатли ни Старият мост на река Марица, построен през 1529 година по времето на султан Селим и неговия син султан Сюлейман. Мостът и до днес запазил красотата си.

От Свиленград поехме към с. Мезек и едноименната крепост. След увлекателния разказ на екскурзовода получихме задача да открием деветата стражева кула, която се отличава от останалите. Успяхме, т.е. един от нас. Най-наблюдателен се оказа Кольо Райков, който получи специален сертификат. Направихме си снимки

със стражите, поставени пред юртите, с конете по поляната. Всичко е толкова автентично и те пренася в далечното минало. Оттам продължихме към Тракийската куполна гробница. Пътеката към гробницата е красиво изрисувана. Тук през 1902 г. селянин открива бронзова скулптура на глиган в естествен ръст. Днес наоколо се намира в Археологическия музей в Истанбул. Самата гробница е открита случайно от местни жители през 1931 г. – едно великолепно архитектурно творение. Най-голямата и една от най-интересните куполни гробници.

Следващият обект бе Изворът на Белоногата. По пътя си припомняме гениалното произведение на Славеиков. Всеки казва по няколко стиха, удивлявайки се, че го помни още от ученическите години.

Затваряме кръга. Прибираме се. Вярно, видяхме много интересни места, но все пак у дома е най-добре.

Стефанка Филипова,
ТК „Бузово кале“,
с. Бузовград към ТД „Орлово гнездо“, гр. Казанлък

ПОКАНА

УС на Сдружение ТД „СРЕДНОГОРЕЦ“, на основание чл. 26 от ЗЮЛНЦ и чл. 17, т. 1 от Устава на Сдружението, кани всички редовни членове на сдружението на редовно Общо отчетно събрание, което ще се проведе на 25.01.2020 г. от 11 часа в сградата на Общинска администрация в гр. Брезово, община Брезово, Пловдивска област, ул. „Георги Димитров“ № 25, при следния Дневен ред:

1. Отчет на УС за 2019 г.

2. Избор на Управителен съвет на дружеството.

3. Приемане на нови членове.

4. Проект на Календарен план за 2019 г.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ, Общото събрание ще се проведе на същото място и при същия дневен ред от 12.00 часа.

УС на Сдружение ТД „Средногорец“

60 години вестник „ЕХО“

Рано сутринта на 15 януари (четвъртък) 1959 година многобройните туристи, алпинисти, пещеряци, ориентировачи и въобще любителите на планината вече държаха в ръцете си едно многоочаквано от тях издание – вестник „ЕХО“. Седмичникът на българските туристи със зеленото лого „ЕХО“ грабна читателите си още в първия брой, където първият му главен редактор Лалю Маринов (Ламар) даде насоките. Насо-

ки, които любимият ни вестник следва вече 60 години. През тази юбилейна година в няколко от броевете ви представихме някои от главните редактори – Ламар, Кирил Станимиров, Ясен Антонов.

За да не останем в дълг към историята, продължаваме със списъка на главните редактори, умело ръководили както сплотения щат редакторски колектив, така и многобройните му сътрудници – наши и от чужбина, които съвсем

не бяха малко. Опитали сме се да отбележим и имената на щатните редактори, без да фиксираме времето, през което те са работили.

Тъй като това е първият опит да се издирят, съберат на едно място, отразят и съхранят тези хора, е възможно да са допуснати някои неточности както в имената, така и във времето. Поради

Повеи от Тектонското кале

Пред десетилетия, когато бях още дете, нашите, пък и всички хора от село Габъре, Белослатинско, наричаха Червен бряг „Гарата“. И в нейно име пъпеха из нивята цяло лято, та есента да закарат зърното там и с получените пари да отидат на есенния панаир в града, който се отличавахе с изобилие от селскостопански, промишлени и други стоки, както и със забавленията си. Най-радостни бяхме ние, децата, защото ни купуваха от панаира обувки за училище и по някое моливче, чанта, според парите...

Казвам всичко това, защото споменът ме връхлетя, когато потеглихме с влака от Вудин за Червен бряг за регионалната туристическа среща. Хората, които се наричат туристи ветерани, са с особен дух. Освен че се срещат с приятели откъде ли не в страната, но и духът им ръководи поведението. Той е празнично приповдигнат и с много емоционален привкус. Улавя се още с пристигането на групите на железопътната гара. А те са от 8 клуба 120 души. Позагорели сме всички от лятото, от годините, но усмивки и радостни възклицания колкото искаш. Посрещането на домакинята на срещата Петра Йорданова е повече от впечатляващо. Маршрутът е обещаващ,

нагласата - подобаваща. А и времето ни благослови с много слънце и топлина. Някои от нашите нарамиха раници, други се освободиха от излишното, трети хванаха тояжки в ръце, защото времетраенето на екопътеката е някъде около един час. Искам да опиша атмосферата, обаче ми е трудно, защото тя трябва просто да се усети. Само ще споделя, че имаше много усмивки. Екопътеката предлагаше различни пейзажи и при всяка смяна реакцията беше бурна и спонтанна. Така се радват само децата и хората с чисти души. А тя, пътеката, не можеш да я определиш – равнинна ли е, планинска ли е, гориста ли е, смесица от природни дадености и красоти. Вървим по тесния ѝ проход един след друг и пред нас се е ширнало поле – тихо и зелено, примамващо. Отпускаме мускули и напрежение, вървим отбърнали и отморени. Щастливи сме. Стоп! Водачът спира и предупреждава за смяна на терена. Неочаквано навлизаме между скали и тесния каньон ни прави малко неуверени в походката, но любопитни. Някой подвикна „Ехо“ и звукът се удари в скалите и потъна незначително къде. Тишина и само стъпките ни приглушено я нарушават. Вървим удивени, със самочувствие, защото на тази възраст поназваме издръжливост и воля,

стояваме годините си и не ги броим. Новото изпитание доказва това. Хълмист терен. Пълним нагоре и подвикваме, изкарваме въздуха си и после дишаме с пълни гърди. Правим необходимото и височината е „превзета“. Кратък отдих колкото за една студена вода и отново на път. Заставаме един до друг, като за снимка и очите ни не могат да поемат околната панорама – скали и гори съжителстват в името на красотата. Есента, този недостигнат от никой

художник сезон, се е постарала да зарадва туристите.

И пак на път. Спускаме се надолу. По-лесно е, но пък вниманието е заострено, пътеката е гориста и неравна. Незнайно откъде иззад самите шубраци запя горски поток. Спряхме и си казахме, че забързаните му води сигурно ще се влеят в Искра. Налудничава е през октомври да се плискам със студена планинска вода, но го правим. Пътеката ни води в село Реселец. Тук е царството на камъка. Той е опасал село-

то. Да усетиш Тектонското кале е все едно да усетиш с душата си милувката на любима ръка. Каквото и да струва на човек, заслужава си да се видят и Скалните кукли, и този сребърен водопад Скока на река Белилка. Дължим го на Петранка Йорданова и нейния туристически екип в Червен бряг. Надяваме се и на нова покана. Повярвайте ми, не е за изпускане.

Янка Маринова,
гр. Вудин

Есенно-приказен поход

На 19 и 20 октомври по плана на Клуба по пешеходен туризъм към ТД „Орлово гнездо“ се проведе двудневен поход в Стара планина. В ранната съботна утрин група от двадесет туристи отпътува от Казанлък за Беклемето, откъдето бе началната точка на планирания преход. След нагласяне на раниците, запознаване и кратък инструктаж групата потегли към хижа „Козя стена“, където бе планирано да се обядва. По пътя до хижата групата премина през цялото било на планината по зимната маркировка. През връх Козя стена - по възвеша-

та, връх Баба (Боба) и връх Кучето. С всеки следващ връх се откриваха разнообразните багри на есенната планина. Гледки, които спират дъха и те карат да се спреш за момент, за да се насладиш на мига. Към 13 часа групата бе на хижа „Козя стена“. Там тя обявда и разпусна на голямата панорамна тераса. Следващата цел за деня пред туристите бе хижа „Ехо“. По пътя към нея следваха още живописни гледки, боровинки и разказване на весели истории. В 16:30 часа се стигна до хижа „Ехо“. С настъпването на вечерта последва и любуване на уникалния залез и

прибиране в хижата за вечеря и нощувка. В тясната, но уютна столова се бяха събрали няколко групи. Вечерта премина в песни и много весели емоции. На следващата сутрин имаше уникален изгрев, с което за пореден път се убеждавам, че хижа „Ехо“ е едно магнетично място, което ще остане дълбоко в сърцето ми. След закуска в 8 часа потеглихме по обявения за деня маршрут към връх Вежен. Последва изкачване на връх Юмрука, вписване в книгата, снимки и любуване на откриващите се пейзажи. Оттам отново през цялото било и по зимната маркировка се

отправихме към връх Вежен. В 12:30 часа бяхме на върха. Към 13 часа вече беше време да се отправим към последната точка от похода, а именно мостът на община Антон. След два часа и половина спускане от билото групата бе на уреченото място. Оттам с автобус отпътувахме за Казанлък.

Благодаря на всички участници за доверието!

Георги Недев,
планински водач при
ТД „Орлово гнездо“,
гр. Казанлък

Айтоските туристи в турската част на Странджа планина

Искам да споделя едно прекрасно преживяване между млади туристи и туристи ветерани.

Ирина Николова - председател на Клуба на туристите ветерани към ТД „Чудни скали“ - гр. Айтос, и Тодор Иванов - един от водачите на младите туристи в дружеството, решиха да организират екскурзия в турската част на Странджа планина с цел да опознаем още тази прочута със своята мистичност планина и да посетим земите, които някога са били българско владение. Миналата година туристите ветерани обходиха по-голямата част от българската Странджа. Качиха се на най-високия връх Градище (710 м), но сега целта беше да се сплотят още повече редиците на туристите от дружество „Чудни скали“, които са написали една забележителна туристическа история.

И така, група от 50 човека на 12 октомври 2019 г. потегляме с автобуса през Малко Търново към турската част на Странджа планина.

Първата ни спирка бяха изворите на река Теар в с. Кайнарджа. Водата извира чиста като сълза и продължава своя път в специално заграждение. Спираме и в гр. Бунар Хисар. Посетихме древната крепост, строена по времето на Юстиниан. Известна е още с най-кървавите битки през Балканската война, като Бунархисарската и Люлебургаската битка. Участвали са 230-хилядна войска от турска и българска страна. Загинали са 45 хиляди от двете страни.

Отправляме се към пещерата „Дуп-

ница“, като отдалече видяхме най-високия връх на Странджа - Махиада (1031 м). Сега е военна база и е забранен достъпът до него. Пещерата не е чак толкова богата на скални образувания, но е с голяма денивелация. Тя има 3 изхода и е дълга 3 км. Оттам води началото си Резовска река. И тук Странджа е загадъчна и мистична със своите извори и скални образувания.

Скалният манастир „Св. Никола“ говори за една гревна християнска култура.

Визе е град с хилядолетна история - столица на Одриското царство. Дивеш се на крепостта, църквата „Св. София“ днес е превърната в джамия, но е запазила своето великолепието като християнски градеж и досега. Само минарето е допълнително построено. Тя е точно умалено копие на прочутата „Света София“ в Константинопол.

Крепости, крепости. Някогашната Турска империя, Византия и Българското царство са водили безброй бит-

ки, за да увеличат и бранят своите владения.

Тодор Иванов се беше запознал много добре с историята на този край, който е бил ту в Българско, ту в Турско. Разказваше компетентно и с много любов за Странджа, тъй като неговото родословно дърво иде от нашия странджански край.

Минахме и през с. Балабан, родното място на Георги Кондолов - един от ръководителите на Илинденско-Преображенското въстание.

Екскурзията преследваше няколко цели: да се насладим на ранните есенни багри на планината, да усетим чувство на гордост от нашите предци, живели по тези места, бранили смело своя народ и земи и оставили своя отпечатък. И, разбира се, да се създаде онази близост между млади и по-стари туристи, което само непосредственото общуване по време на екскурзия може да направи.

Разходката по улиците на гр. Инеада създаде впечатление, че сме в на-

шия странджански край.

В близост до гр. Инеада се наслаждахме на гледката към езерото Мерт и парка „Лонгоза“. Вечерята в рибния ресторант в гр. Инеада, където нощувахме, беше част от близостта между млади и стари, музикантите ни помогнаха да отпуснем душите си и с радост всички да заскачаме на мелодията „Бяла роза“. Усмивки озаряваха лицата на туристите, а Черно море със своята безбрежност ни караше да се пренасяме в един по-вълшебен свят.

Екскурзията постигна целите си. На сбогуване всички благодарихме на организаторите и пожелахме да има и други такива прояви. Не пропуснахме и шопинга. С една дума, желанието на всички бяха задоволени.

Два чудесно прекарани дни.

Та нали това е една от тайните на дълголетието!

Янка Иванова, КТВ при ТД „Чудни скали“, гр. Айтос

На 3 ноември група от КТВ „Иван Вазов“ - София, по идея и предложение на Ангел Павлов, член на клуба и дългогодишен кореспондент на вестник „Ехо“, по случай 60-годишнината на вестник „Ехо“ посетихме гроба на Лалю Маринов (1.1.1898 г., с. Калей-

хмие цветя на гроба му.

След това се отправихме към кв. Драгалевци, където Ламар е живял и творил. Тук се срещнахме с г-н Любомир Григоров (на снимката пред паметника, с очилата), бивш главен редактор на вестник „Ехо“ (1.VI.1995

г. - 31.XII.2004 г.). Научихме повече за органа на ЦС на БТС и неговия първи главен редактор Ламар - поет и писател. Той е офицер в Първата и Втората световна война. От 1925 до 1947 г. основава и ръководи печатница „Ново изкуство“. Редактор е на сп. „Български войн“, сп. „Турист“ и е почетен редактор на в. „Ехо“.

Г-н Григоров ни запозна и с историята на някогашното село Драгалевци. Неговият баща - Кирил Балъов - Кирчо, завършва философия в Германия. Завършвайки се, е един от основателите на НЧ „Кирил и Методий“ (10. II.1921 г.) и организира извозването на камъни до центъра на София за строителство на жилищни кооперации по улиците „Витошка“ и „Патриарх Евтимий“. Всяка седмица тази работа е възлагал на различни фамилии. По две надници те даряват за изграждане сгради на училището и читалището. Южно от читалището, където е било

килийното училище, е единствената в България скулптура на майката, която чака завръщането на синовете си от бойните полета. Авторът на красивия паметник е Андрей Николов, а златният надпис е с посвещение: „На падналите драгалевчани за обединение на Отечеството 1912-1913, 1915-1918“.

През топлия, слънчев ноемврийски ден обогатихме знанията си за делата на двама българи от близкото минало, донякъде и наши съвременници. Страната ни е богата на такива примери. По-често младите хора трябва да се обръщат към тях. За да порасне едно дърво здраво и хубаво, е нужно винаги да се поддържа влага в корените му. А спомените и знанията за обществено значимите дела на нашите сънародници ще крепят корените на нашата прекрасна Родина.

Иванка Василева

Четвърти велотур Златица

На 9 ноември 2019 г. ние, младите планинари от Туристическо дружество „Свищи плаз - 2013“, гр. Златица, проведохме за четвърта поредна година велопоход по маршрут гр. Златица - с. Челопеч - с. Църквище - гр. Златица. Събитието е част от Календарния план за 2019 г. и се превърна в традиция, която всички очакваме с нетърпение.

Тръгнахме от двора на СУ „Св. Паисий Хилендарски“ след кратък инструктаж, включващ правилата за движение по пътищата с велосипед и за безопасно колоездене в група, и се

отправихме на велопоход. Бяхме подготвени с каски и светлоотразителни жилетки. Групата потегли по предварително планирания маршрут, като за безопасното преминаване по него беше изпратено писмо за съдействие до РПУ Пирдоп.

Времето беше на наша страна - слънчево и подходящо за колоездене. Особено красива беше гледката в околностите южно от Златица, където завихме към с. Карлиево. Интересен момент беше срещата ни с истинско, живо, диво прасе, кое-

то отглежда в двора си г-жа Богдана Николова. По време на велопохода изминахме почти 30 км, но пристигнахме в крайната точка - в двора на СУ „Св. Паисий Хилендарски“, заредени с добро настроение и желание за нов, още по-дълъг маршрут. Участниците дадохме няколко интересни предложения за дестинации при следващото ни велоприключение, които ще обсъдим и ще включим в Календарния план за 2020 г.

Даниела Самарджиева

Грузия - страна на митичен народ

Бяхме чували за Грузия от нашите родители, които благодарение на Българо-съветската дружба са я посещавали. Грузия е държава в Източна Европа, на източния бряг на Черно море, между Русия и Турция. Покрива територия от 69 700 кв.км, а населението ѝ достига до 5 милиона. Столица и най-голям град е Тбилиси. Грузия е унитарна, полупарламентарна република, като правителството се избира чрез представителна демокрация.

Речено-сторено. Като за начало се разписахме в Солун, откъдето излетяхме за гостоприемната Грузия. Още от самолета беше видно, че това е страна на величествени планини. Най-високият връх в страната е Шхара, висок 5068 м. Величественият Кавказ се беше показал над облаците. Още на летището ни посрещна як джигит, който говореше доста твърд руски. Младите почти не знаят този език. Грузинският е доста странен за нас, но човек има ли интерес и желание, винаги може „да си гово-

всяка къща. Има около 50-60.

В Местия, на територията на трите бивши села, са съхранени характерните за областта свански каменни кули, множество старинни къщи и църкви. Комплексът от кули и жилищните сгради към тях е включен в Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

Кулите са строени за защита от външен и вътрешен враг, както и кръвното отмъщение, широко разпространено сред сваните в миналото. Приема се, че са изградени между 9 и 12 век. Някои историци смятат, че са изградени малко по-късно – през 12-13 век, по време на управлението на царица Тамара. Те са каменни, с височина 20-30 м. В случай на опасност фамилията складира в тях хранителни припаси и вода, а на първия етаж се пазят домашните животни. Жилищата са съединени с кулите с тайни проходи, известни само на старейшините на рода. Понякога са строени и лъжливи пасажи, завършващи с капани. На над 2 метра от

ри“ с местните по цял свят.

Кацаме в Кутаиси – град в Западна Грузия, област Имеретия. Той е втори по големина в страната с население около 200 611 души. Разположен е на река Риони. В центъра на града се намират руините на Багратската катедрала, построена в началото на 11 век. Имаха фестивал - грузинци на преклонна възраст бяха дошли да посетят Баграти. Те бяха посрещнати с голяма почит и уважение от младите. Всички знаем за магията и големия плам, с които се танцуват грузинските танци. Няма човек, на когото да не му трепне сърцето при тази гледка, въплътена в себе си бойни умения, любов, бързина и дори баял!

На другия ден се отправяме към Местия, градче на края на света, в което има т.нар. кули - каменни кули, които са строени почти във

повърхността кулите нямат нито врати, нито прозорци. По-нагоре, на нивото на втория или третия етаж, се предвижда малка врата, достъпът до която става само с подвижна стълба. На върха на кулата се изгражда наблюдателна площадка. Понякога се е налагало в тях да се живее в продължение на години, докато заплахата отминие.

Пътувайки по пътищата на Грузия, се натъкваме на много добитък - крави, коне, прасета, овце, кози. Странното беше, че кокошките бяха затворени по дворовете, а прасетата свободно се шляеха на свобода. Пътищата са хубави въпреки планинския терен. Джигитите карат доста лудо, но по неписани шофьорски закони се оправят, няма катастрофи.

На следващия ден посетихме град Гори - родното място на Сталин. Усеща се

още култът към личността му. Само на 15 км от Гори се отправяме към Уплисцихе. То възниква през II-I хилядолетие пр.Хр., изсечен в скалите на левия бряг на река Кура. Изживява периоди и на възход, и на падение, като през 19 век окончателно замира. По време на разцветта си е имал „в оборот“ 700 пещери, които били прохладни и разполагали с резервоари за съхранение на храна и вино. Древните жители на Уплисцихе произвеждали вино и една от винарните е запазена и до днес. В предхристиянския период Уплисцихе се обособява като култов център и в това отношение е бил сравняван с древногръцкото светилище в Делфи. Храмове, посветени на различни божества, в това число на Слънцето, са изпълвали пещерния град. Бил е ограден от защитни стени и ров, таен тунел е отвеждал

към реката Кура, главна улица е пресичала града, разполагал е с водоезичник и водоснабдителна система с керамични тръби, а на най-високото място е било обиталището на жреца. Специални места били отредени за жертвоприношения.

Следва Кабегу. Градът се намира в Северна Грузия и е известен със своите възможности за катерене в невероятните планини в околността и спиращите гъха гледки, които се откриват пред посетителите. Те също биха могли да практикуват парапланеризъм и да яздят кон. Той е носил това име близо 100 години до 2007 година, когато връща историческото си име Степанцминда. Планинското градче се намира на 10 км разстояние от границата с Русия и на 165 км от столицата. Красивото населено място, получава все по-голямо внимание от туристите, за които се изграждат много къщи за гости и ресторанти, но цените са високи в сравнение с останалата част от страната. Въпреки че е единственото населено място в региона, там живеят едва около 2000 души. Степанцминда е началната точка за алпинистите, които искат да изкачат връх Казбек, висок 5033 м.

Посетихме и две пещери - Прометей и Сатаплия. В Сатаплия има запазени следи от динозаври, запазени от изригнал вулкан.

Отправляме се към тъй познатото ни Черно море, само че от другата страна. Батуми ни посрещна с лек дъжд, но това не ни спря да се потопим в един вълшебен свят - хем стар, хем нов. Изникнали са много хотели на световноизвестни вериги. Стига да искаш, само на 2 пресечки от тях се потапяш в стария Батуми, където животът си продължава както преди 100 години с пазарите, кафенето и прането в задния двор.

На следващия ден се отправихме към нещо като нашия

Наречен. Изворът на световноизвестната вода Боржом. Китни хотели край пътя се редуваха с магазинчета за сувенири. Пихме от извора - доста горчиго - соленичка беше водата.

Ред е на Тбилиси. Тук се срещат старото и новото. След известно чакане за лифта имаме възможността да се качим на хълма с паметник на Майка Грузия и да се насладим на гледка на целия град. Имаше много туристи от цял свят и доста богат културен живот. Впечатляваща синагога и джамия близо до серните бани.

В Тбилиси има възхитителен археологически музей с прецизно изработени златни накити, интерактивни атракции и восъчни фигури, достойни за всеки световен музей. Столицата е дом на много културни събития.

Спим в старата столица Мцхета досами оградата на мистичната църква. Мцхета е град в Грузия, разположен на 20 км северно от Тбилиси. Намира се между скалисти планини, при вливането на река Арагви в Мтквари. Той е един от най-древните градове в страната и нейна първа столица. В цяла Грузия няма друго такова място, наситено с толкова много светли и култови места, като Мцхета. Грузинците са много набожни хора - православни християни. Ходят редовно на църква, кръщават децата, държат здраво семейните връзки, спазват традициите. Въпреки дългогодишната руска намеса са успели да съхранят своята автентичност.

„Имах възможност да си купя кокошка, но нямаш желание. Имаш желание да си купя крава, но нямаш възможност. Нека винаги възможностите ни съвпадат с желанията“ - нека с този грузински тоост да си кажем: до нови срещи, Грузия! Ще дойдем пак!

**Станиела Христова,
Юлиян Варимезов,
Богач в ТД „Родни балкани“,
гр. Варна**

Преди Деня на Съединение - 6 септември, отпътувахме на запад в Кюстендилския край. С големи претенции - за малко време да видим много интересни места. В София, докато чакахме влака, към нас се присъедини председателката на КТВ в Кюстендил - Мария. Много от Варненските ветерани от „Родни балкани“ не бяха ходили толкова далече на „запад“ и затова с интерес следяха гарите и се любуваха на гледките. Тази линия предлага интересни преживявания. След Земен всички впериха очи в скалите на Земенския пролом по течението на река Струма. Той се простира между Конявска и Земенска планина и на места височината на скалите достига 100 м. Няма автомобилен път, а жп линията се провира през девет тунела и седем моста. До гара Раждавица се редят скални фигури с приказни форми, зад зъберите и венците се крият пещери, карстови извори и водопади. Тук са Земенските ритли. За секунди може да се мерне Полскокавишкият водопад, а по живописните меандри на реката фантазията може да зърне останките от средновековната крепост Земънград. Има следи от селище през 4-и век, но интензивен живот е кипял през ранновизантийската епоха и Второто българско царство.

На гарата в Кюстендил ни чакаше Радка и като водач бързо ни отведе към хотела. След като се настаняхме, направихме план за останалата част от деня.

Заедно се насочихме към кв. Колуша, където се намира средновековната църква „Св. Георги“. Тя е най-старата, запазена в Кюстендил - от края на 10-и и началото на 11-и век. През 19-и век частично е съборена от турците, но около 1880 г. богат жител на с. Колуша я възстановява. След 1990 г. започва реставрация и се разкриват средновековни стенописи от 12-14 век и 16-19 век. Първите - от византийски школи, а вторите - с българска възрожденска църковна живопис присъединяват красивата църква към редките паметници, оживели през столетията.

Разделихме се на две групи: едните отидоха към древната крепост на хълма Хисарлъка и Картинната галерия, а другите - към музея на Димитър Пешев.

През 1906-1907 г. започват проучвания около крепостния хълм от акад. Йордан Иванов: Регионални исторически музей - Кюстендил, носи неговото име. През 1968-1973 г. се извършва консервация, без да се нарушава автентичността на парка, крепостните стени и бойни кули. Пауталия и Велбъжд се възраждат като една от най-добре запазените крепости в България.

Кюстендил е родно място на много видни личности, но името на Димитър Пешев остава особена следа в историята. В жестоките дни на Втората световна война той, като народен представител, заедно със своите съграждани П. Михалев, А. Суичмезов, В. Куртев и И. Момчилов, предизвикват подписка за спасяване на българските евреи от депортация през март 1943 г. В къщата-музей са подредени вещи, снимки и факсимилета, които доказват как тези общественици успяват да спасят 50 хиляди души от нацистките „лагери на смъртта“. Пешев е обявен за почетен гражданин

Пътуване на запад

на Израел и Кюстендил, а в Гората на праведниците в Йерусалим расте дърво с неговото име.

Вторият ден започна с наситена програма, въпреки малките разстояния. Автобусът с нашите приятели - ветерани от Кюстендил, начело с водача Иго Игов и Мария, ни взе от хотела и се отправихме по маршрута.

На десетина километра от село Невестино се намира местността Манастирище. На невисок хълм се извисява голяма черква - „Св. Георги“. Но интересното тук е древно светилище, разположено в мегалитен скален комплекс. Шофьорът на автобуса показва голямо умение, за да ни качи безпроблемно по стръмното изровено пътче. Мястото наричат „Провиралката“. Скалите са „подредени“ плътно една до друга и на височина. Древна легенда разказва, че ако през най-тясното място мине бездетна жена, ще роди и ще отгледа здрава рожба. С внимание изслушахме Игов, който ни запозна със сакралното място - древно и християнско.

През многовековната ни история различни народи минали през земите ни. Десетки мостове устояват все още от римско, византийско и турско време. Един от тези градежи на самобитни майстори е мостът при село Невестино над река Струма. Съхранени са легенди за построяването му, но истината е изписана на турски език на мраморна плоча, зазидава в каменния парапет. Построен по времето на султан Мехмед Втори през 1470 г. от великия везир Исак паша, „който върши добрини с чисто душевно подбуждение... построи този свещен мост за безплатно преминаване на пътници“. Мостът е дълъг около 100 м и широк 5 м, с 5 свода. Украсен е с розети и различни архитектурни елементи. Мостът носел името Кадън Кюпрюсу (Невестин мост) и от него селото получило името Невестино.

Продължихме пътя си покрай красивата Струма. Преди Бобошево автобусът се отклони по стръмен тесен път с отличен асфалт към новосъздадения манастир над с. Скрино „Св. Йоан Рилски“. За този манастир няма никакви исторически сведения. Единствено в житието на светеца е указано, че е роден в селото и най-напред се е уединил в пещера наблизо. Сега до пещерата води пътека, а на височината над нея се вижда голям кръст. В началото в манастира кипял живот - имали са собствена просветна база, дори радиостанция. Сега сред новите сгради се появи сърдит млад монах, който бързо заключи всички отворени врати. Едва след като видях, че групата ни е голяма, отвори черквата и седна в притвора да продава свещи. В двора се строи голяма жилищна сграда, незнайно за кого. Запашихме свещички и побързахме да се разделим с иначе хубавия кът.

Над Бобошево, в подножието на връх Бобошевски Руен, първенец на Влахи на планина, се намира църквата на стария Руенски манастир „Св. Димитър“. Той е съществувал вероятно до нахлуването на турците, защото през 1488 г. черквата е обновена и изписана. Стенописната украса по вътрешните стени била близка до вкусовете на обикновените варващи. По-късни стенописи се открояват с по-изискани и школувани изображения. Някои от образите, сцените „Дейсис“ и „Страшният съд“ от преддверието показват, че руенските майстори са имали въображение и способности.

Последният обект за деня бяха Стобските пирамиди. В подножието на пътеката оставихме микробуса и започнахме изкачването по стръмната пътека. Не бяхме подготвени, че от широко рекламираната „екопътека“ не е останало почти нищо. Паралели има само в най-горната част и не стават за опора. Не всички туристи

успяха да се качат догоре, но тези, които стъпиха там, дълго не откъснаха очи от природните образувания и далечните простори.

Пирамидите са оформени от изветрянето на наносната почва. Под влиянието на ветровете и гъждове са образувани причудливи фигури с форми на пирамиди и конуси. Някои имат и „шапки“, а хората ги наричат с различни имена според въображението си. Част от групите постепенно изчезват с времето.

На връщане оглеждаме поставения кръст и разкопките на старата черква. Основите са намерени случайно и след проучване се възродил споменът за старото място на село Стоб.

Много уморени, но изключително доволни от плодотворния ден, се разделихме с нашите приятели. Успяхме да посетим всичко, което бяхме предвидили.

На другия ден се събрахме с Игов на гарата, но придружителите бяха други. Пътувахме с влака до гара Полска Скакавица - необслужвана и започнала да се руши. Трябваше да минем по маршрут до едноименния водопад, висок около 53 м - трети по височина в страната. Освен това той единствен увеличава всяка година височината си.

Пътеката върви покрай линията по посока на Кюстендил. След малко Игов зави вляво и започнахме леко изкачване по гърбицата на тунел. Вървим през чудна широколистна гора. Долу, в ниското, шуми реката, а в един момент се вижда как жп линията минава между два тунела. Скоро стигаме табели с посока към водопада. Наляво се отива към най-ниската му точка и се вижда цялата височина - първо ниво. За второто ниво пресичаме малко поточе и се изкачваме по пътека с умело направени стъпала. Не е много лесно, но целта си заслужава. Стигаме нещо като тераса и върху нас се посипват ситни

капчици. Емоцията е неописуема. Тази част е най-красива. Третото ниво е изкачване до горната точка, но оттам се губи погледът към „водното ветрило“. На около 2 км от началото е изворът и изтича рекичката, която се превръща в тази прелест.

Бързаме към гарата, за да отидем с влака до Шишковци на празника „Шарена черга“.

След като преди два дни разгледахме галерията в Кюстендил, тук успяхме да се приближим духом към големия Майстор. Повече от 20 години той рисува красиви работни хора на фона на дивната околна природа. Но ако не си видял величието и не си видял плодородието, които ражда, няма да усетиш богатата гама от цветове, бликаща от картините му.

Посетихме къщата, в която е живял в истинска бедност, за да плаща на моделите си и винаги да има шепа бонбони за обичните деца от селото. Уредникът на музея изнесе възбудяваща беседа за живота и творчеството на Владимир Димитров - Майстора. Тя допълни впечатленията от документалния филм и богатството на галерията в града. Ходихме и на гроба на художника. Той починал в София, но след много години се изпълнило желанието му да бъде погребан в земята на кюстендилския край. В читалището на две от стените има стенописи в неговия стил. Това е дипломна работа на абсолвент от Художествената академия. Разгледахме „шарените черги“, порадвахме се на гаровите на земята и майсторлъка на занаятчиите.

На гарата в Кюстендил дълго се обзудвахме с нашите приятели от клуба, с благодарност за вниманието и тяхната отзивчивост.

До нови срещи във Варна!

Боянка Койчева,
КТВ към ТД „Родни балкани“,
гр. Варна

Десето есенно пътешествие „Трявна ‘2019”

9.11.2019 г. (събота)

На развиделяване, в 6:47 часа, 97 планинари от ТД „Орлово гнездо“ – гр. Казанлък, потеглихме с 2 автобуса. Най-младите участници бяха Максим Йовов, Вихрен Топалов, Николина Милкова, Светослав Ванчев, Даниел Петров и Мартин Карамалаков, а гоаиен – г-р Стоянка Кочешева. По стръмен и с много завои път се качихме до голяма поляна с детски и „хоремашки“ кътове, пейки и маси. Плочеста алея ни отведе на високото скално плато (674 м н.в.). Величествен изглед към Централна Стара планина и Предбалкана (на запад). Върховете Атово падало, Св. Никола, Исполин, Мазалат, Пиргос, Малък и Голям Триглав, Ботев, Русалка, Левски изпъкнаха пред ниската бяла облачност.

До оградения ретранслатор са останките на тракийската антична (V-IV в. пр.н.е.), късноантична и ранносредновековна (IV-VI век) крепост, според откритите златни и медни монети от времето на римските императори Константин I Велики (306–337 г. н.е.) и Юстин II (565–578 г. н.е.). След изването на римляните тук е бил разположен малък гарнизон. Поради заплахата от варварски нашествия в началото на IV век е направена здрава крепост, за да охранява пътя от Нове при гр. Свищов покрай Павликени, през римското тържище Дискогуратера край Гостилица, покрай крепостта и през Шипченския проход – за Тракийската равнина. От североизток, югоизток и югозапад има стена, дълга около 340 м (външна крепостна стена). Изградена от камъни, с добре обработено външно и вътрешно лице, споено с бял хоросан. Разкопани са 42 гъсто застроени жилищни сгради от укрепеното селище.

Върнахме се покрай Паметника на Рачо Ковача, разположен на скалист островче на Янтра в центъра на града. Хората от автобус 1 се запознаха с Историческия музей. Богатите колекции включваха експонати от епохата на палеолита, от късноантичната цивилизация по тези земи (IV-VI век), от Първата и Втората българска държава, от турско време, от Възраждането и от индустриалния подем на „българския Манчестер“ до наши дни. Интерактивният музей на индустрията е разположен в сграда от 1893 г. Била е дом и кантора на замонания габровски търговец на вълнени платове и преди Цанко Добрев. Чрез иновативния си подход и възможностите на модерните технологии за пътешествие през времето, Интерактивният музей превежда посетителите си през различни исторически епохи, разкрива пред очите им с тяхното дейно участие вълнуващи моменти от историята на индустриализацията на Габрово от средата на XIX век до съвременността.

Хората от автобус 2 бяха разведени из богатата експозиция на Националния музей на образованието от сладководния уредник Димитър Димитров. Хранилището е в западното крило на първото светско училище в България – Априловската гимназия. Проследихме етапите на българското образование от IX век до наши дни. Видяхме възстановка на килийно и на взаимноучително училище. Пясъчници за писане, восъчни дъсчици, двустранни табели за писане с тебешир, похвални значки: прилежен, усърден, примерен и „позорни“ табелки: мързелив, неподчителен, непослушен. След училище заслужилите съответното „звание“, закичени с табелките, минавали през града до бащиния си дом. До мястото на учителя за по-немирните е имало дървена клетка – „затвор“. Там престоявали на колена върху орехови черупки и царевични зърна. Видяхме

и пособия по физика и химия, карти, атласи, учебници от „Рибния буквар“ насам. Имаше и прецизно направени релефни карти на България от генерал Климент Бояджиев от 1900 и 1928 г. Преминахме през Стария мост, 28-метровата часовникова кула и за десетина минути стигнахме Дома на хумора и шегата. Габрово е царството на смеха и забавленията, на тънките шеги и ненадминатия хумор. Известни като безмерни цигани, габровци все пак успяват да заделят по някой лев, да стегнат единствения по рода си в целия свят Дом на хумора и сатирата.

Край Дряново свихме наляво и през Геша минахме Янтра и Славеиково и спряхме на 500 м след селото. През дълбоко изорана нива на изток влязохме в гъсталак от габър, дрян, къпини и шипки, покрил руини на крепостни стени, кули, жилища. На всеки 10 метра има иманярски проучвателни дупки. Не видяхме следите на нещо от отгавна правената „екопътека“. Тържището (Пазарището; Емпориум; Дискогуратера; Двойна яка крепост) е от 176-180 г. по времето на римския император философ Марк Аврелий. Намира се на разклонението на древния път от Августата Траяна (Стара Загора) към Никополис ад Иструм (при село Никюп) и Нове (близо до град Свищов). От обикновена пътна станция то бързо се превърнало в едно от главните тържища в Долнодунавските римски провинции. Имало голяма митническа станция. Крепостта е с размери 120 на 100 метра, като откъм югозападната страна е защитена от естествен дълбок ров на близкото Узуново дере, от север е имало непроходимо блато, а югоизточната страна е била непристъпна поради високите 12-15 м отвесен бряг на река Янтра. Личат три ъглови кръгли и три междинни правоъгълни кули. В центъра е открита голяма сграда с колонада. До югозападната порта са намерени надписи, фрагменти и постаменти на статуи. Северно от крепостта над долчето на Малкояларската рекичка стои римски мост.

През Чуково и Денчевци се добрахме до Дряново на площадчето пред Лафчиевата къща, построена през 1840 г. от Кольо Гайдарджията без нито един железен пирон.

Експозицията „Кольо Фичето – живот и творчество“ е от 1969 г. и е в памет на бележития майстор строител. Показани са неговите инструменти и личният му печат. Информационни табла разказват за биографията на майстора, строителните му умения и отличителните характеристики на стила му. Впечатляващи са макетите на сградите, построени от Кольо Фичето – ка-

тедралният храм „Рождество Богородично“ във Велико Търново, което е и най-ранната му самостоятелна изява, свищовската църква „Св. Троица“, храмът „Св. св. Константин и Елена“ във Велико Търново, сградата на турския конак във Велико Търново, в който след Освобождението се помещава Учредителното събрание, както и красивият хан на хаджи Николи, също в Търново. Макетите на моста на река Янтра при Бяла, Русенско, на Покрития мост в Ловеч и на каменния мост над река Росица при Севлиево показват в детайли работата на майстора. Със снимки от миналото и от наши дни е показано настоящото състояние на архитектурните шедьоври на този знаменит възрожденец.

Релефната карта на България се намира в двора на СОУ „Максим Райкович“. Изработена е през 1962 г. и изключително точно пресъздава релефа на Родината ни. Направена е от учителката по география Бонка Тихова и нейни ученици. Материалът е цимент, мащабът 1:100 000, а размерите 4.30 на 6.90 м. През 2013 г. е обновена от младежко сдружение МОГА – гр. Дряново.

Мостът на Кольо Фичето е от ранните хидротехнически постройки на майстора. Той развива своите идеи за традиционния възрожденски тип „гърбат“ (римски) мост. Дълъг е 38.50 метра, а широчината на платното и тротоарчетата е 5 метра. Има четири свода с различни по големина отвори, стъпили върху три масивни каменни колони. Най-висок е вторият свод, над който мостовото платно е леко изгърбено.

Часовникова кула е построена през 1778 г. Намирала се е на около 60 метра южно от днешната. Нейната цел е била да подпомага все по-развиващите се занаяти в селището, известявайки занаятчиите за точния час. В онова време наличието на часовникова кула е било ясен белег за проспериращо място. През 1945 г. тя била съборена и възстановена на по-видно място през 1984 г. по проект на арх. Илия Лефтеров. Архитектурата е почти без никаква промяна, използван е и старият часовников механизъм, който бил ремонтиран и настроен от Илия Ковачев. Икономовата къща е една от двете запазени къщи – дело на майстор Кольо Фичето (другата е „Къщата с маймунката“ във Велико Търново). Сградата е построена през 1851 г. по нареждане на свещеника на Дряново Васил Икономов. Икономовата къща е пример за творчеството на гениалния български майстор строител. Има уредена експозиция „Икони от Дряновския край“. От Дряново тръгнахме в 17:20. Замръкнахме в Царева ливада.

Настанихме се в големия хотел „Трявна“. Направихме нощна разходка до площада с Школото, Часовниковата кула, Каменния мост и Даскаловата къща. В 20:00 часа бе вечерята с приятна музика, песни и хора.

10.11.2019 (неделя)

Из Тревненските музеи, бързоходство до връх Калимявката, през Плачковския войнишки паметник и Слънчевите дискове на Сечен камък до Казанлък

След закуската в 9:02 часа тръгнаха 32-ма бързоходци. Покрай Съда, през Качаунската махла, на югоизток по нагорна пътека, дърварски път, къпинесто „бавно“ пътче, някога използвано за волски каруци, се измъкнахме на изоставени ниви, и оттам – на пътя за Станчев хан при спирката за Милевци. Покрай Престой вдясно се изкачихме на широк хребет с хубав изглед към Стара планина и Трявна и по камионен път излязохме на връх Калимявката (740 м н.в.) с GSM ретранслатори. Слизайки на северозапад и често губейки оскъдната маркировка, намерихме прекия път при водоея и ракиджийницата на Рашевите. Покрай Войнишкия паметник, Койчевци, Брезовата алея и Хотелчето, се спуснахме в Качаунската махла и се прибрахме в хотела в 12:08.

Костагин Димов заведе основните сили в Даскаловата къща. Строена е за двама от синовете на хаджи Христо Даскалов. При освещаването на къщата на Гергьовден 1808 г. майсторът Димитър Ошанеца и калфата Иван Бочуковец са сключват облог и шест месеца работят великолепно тавани – слънца в двете одаи на дома. Слънцата гаят и гнес с лъчите си гостите в Даскаловата къща. Възстановката на резбарска работилница проследява подготвителния процес на дърворезбата, показан е резбарски инструментариум. После бе посетено Старото училище. Построено е от 1836 до 1839 г. Едно от първите светски училища в България. Открито е като взаимно училище през есента на 1839 г. През 1849 г. тревненци канят като учител в града Петко Славеиков, който открива и класно училище в тази сграда. Въвежда изучаването на музика, рисуване, часове по физическо възпитание. През пролетта на 1850 г. в тревненското училище се провеждат първите годишни изпити. Промените, които Славеиков прави тук, са толкова много и значими, че до гнес старото училище е известно и като Славеиковото училище. Сега в тази сграда се помещават възстановка на стая от взаимно училище, в която всеки

Продължава на стр. 17

За пета поредна година БТС връчи годишни награди

Продължение от стр. 1

ученически клубове и много прояви с деца и младежи. Изпълнителният секретар на БТС Зорница Радонова връчи плакета на члена на Управителния съвет Галин Георгиев. В категорията „Най-добра туристическа хижа“ бе отличена хижа „Славянка“, стопанисвана от ТД „Момини двори“ – гр. Гоце Делчев. Основен двигател, за да бъде превърната изоставената застава в модерна и уютна хижа, е секретарят на туристическото дружество Петър Сиянов, който получи наградата. Като най-добър туристически хор за 2019 година бе отличен хор „Лудогорско ехо“ – гр. Исперих. Наградата получи Радка Стефанова – дългогодишна хористка в тази певческа формация.

Водещата на Коледния концерт Искра Чернева обявя първата песен от добре подготвения празничен репертоар на хор „Планинска песен – Филип Аврамов“ с диригент Евгени Мирев и тя бе „Прекрасна си, мила Родино“. Последваха изпълнения на любими туристически песни, една голяма част от тях по музика на Филип Аврамов: „Старопланинска“, „В долината на розите“, „Вечерен зрач“, „Българийо моя“. Много настрояние в публиката, изпълнила залата, предизвикаха изпълненията на Йоглеровия състав към хора с ръководител Георги Георгиев. За предпразничната атмосфера допринесоха и изпълненията на „Тиха нощ, свята нощ“ и, разбира се, на финала – „Многая лета“.

Поздравления и пожелания в навечерието на Коледните и Новогодишните празници отправиха изпълнителният секретар на БТС Зорница Радонова, националният координатор на БТС Петко Стойнев, председателят на Сдружението на туристическите хорове в България Стефан Груев и Николай Добрев от ТД „Егелвайс“ – гр. София, който раз-

Заместник областният управител Мирослав Комитски получава наградата за Област Враца

Инж. Алекси Кисяков – кмет на община Челопеч, с награда в категория „Партньорство с местната власт“

Жени Михайлова – директор на Архитектурно-парков комплекс „Двореца“ – гр. Балчик, получи награда за най-добър обект от 100 НТО

Зорница Радонова, изпълнителен секретар на БТС, връчва наградата за най-добро туристическо дружество на ТД „Родни балкани“ – гр. Варна

Най-добър туристически хор за 2019 г. – хор „Лудогорско ехо“ – гр. Исперих

гаде символични подаръци на част от хористите.

Водещият церемонията по връчването на годишните награди Мирослав Дачев огласи пожеланието на ръководството на БТС за хубава, топла Коледа и здрава Нова 2020 година, през която Сдружението ще чества 125 години организиран туризъм в България.

Петър Сиянов получи наградата за най-добра хижа, която за 2019 година е хижа „Славянка“ – гр. Гоце Делчев

Снимки: Костагин Чернев

90 години от рождението на маестро Филип Аврамов

Йоглеровият състав към хор „Планинска песен – Филип Аврамов“

На 2 декември 2019 г. се навършват 90 години от рождението на маестро Филип Аврамов.

Роден през 1929 г. в Пиринския край, влюбен в прелестите на България, той е посветил голяма част от творчеството си на туристическата песен, която оглася всеки преход на българските туристи.

Характерно за неговите песни е българската интонация, вдъхновена от народното песенно творчество, и онази сърдечна топлина, която обогатява мелодията и вълну-

ва сърцето.

Като автор на много туристически песни, станали любими на всички български туристи, маестро Филип Аврамов композира над 270 песни, като най-популярни сред тях са: „Само бръчки по челата“ – текст Мария Стефанова; „Съдба“ – текст и музика Филип Аврамов; „Над Маловишките предели“ – текст Евтим Манев; „Алпийски зов“ – текст Емил Манев; „Там де Пирин се синей“ – текст Кирил Цветков; „Раздяла“ – текст Хайне; „Тръгвай с нас по Родния край“ – текст Васил Арнаудов; „Николо“ – текст народен, об-

работка Филип Аврамов; „Походна“; „Земя си ти любима“, „Туристическа наздравница“, „Българийо моя“ – текст Игнат Игнатов; „Връх мой“ – текст Елена Димитрова и др.

За музикалното си творчество Филип Аврамов е удостоен с Народен орден на труда – златен. Той е заслужил деятел на Българския туристически съюз. Достоен българин и патриот, Маестрото остава в сърцата на поколения планинари с творчеството си, което е неподвластно на времето.

Николай Костов

Маестро Филип Аврамов и хор „Планинска песен“

Тодор Томбев е на 25 години и е от София. От Томболатата на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ за 2019 година той спечели автомобил „Дачия“. Повече от 10 години обикаля обектите от Националното движение и опознава България. Да му е честита наградата.

Вероника Асенова е на 8 години и е от Сливен. Носител е на сребърна значка от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Любимите ѝ обекти са Царевец, Плиска, Боянската църква, Рилският манастир и Етъра.

Туристически маршрути в Рила

Сапарева баня – леговище Паничище (2 часа) – местността Зелени преслап (30 минути) – хижа „Скакавица“ (1.30 часа) – езерото Око – Отовишки връх – хижа „Иван Вазов“ (4 часа)

Хижа „Седемте езера“ (2.30 часа) – хижа „Вага“ (2.30 часа) – Говедарци (7 км)

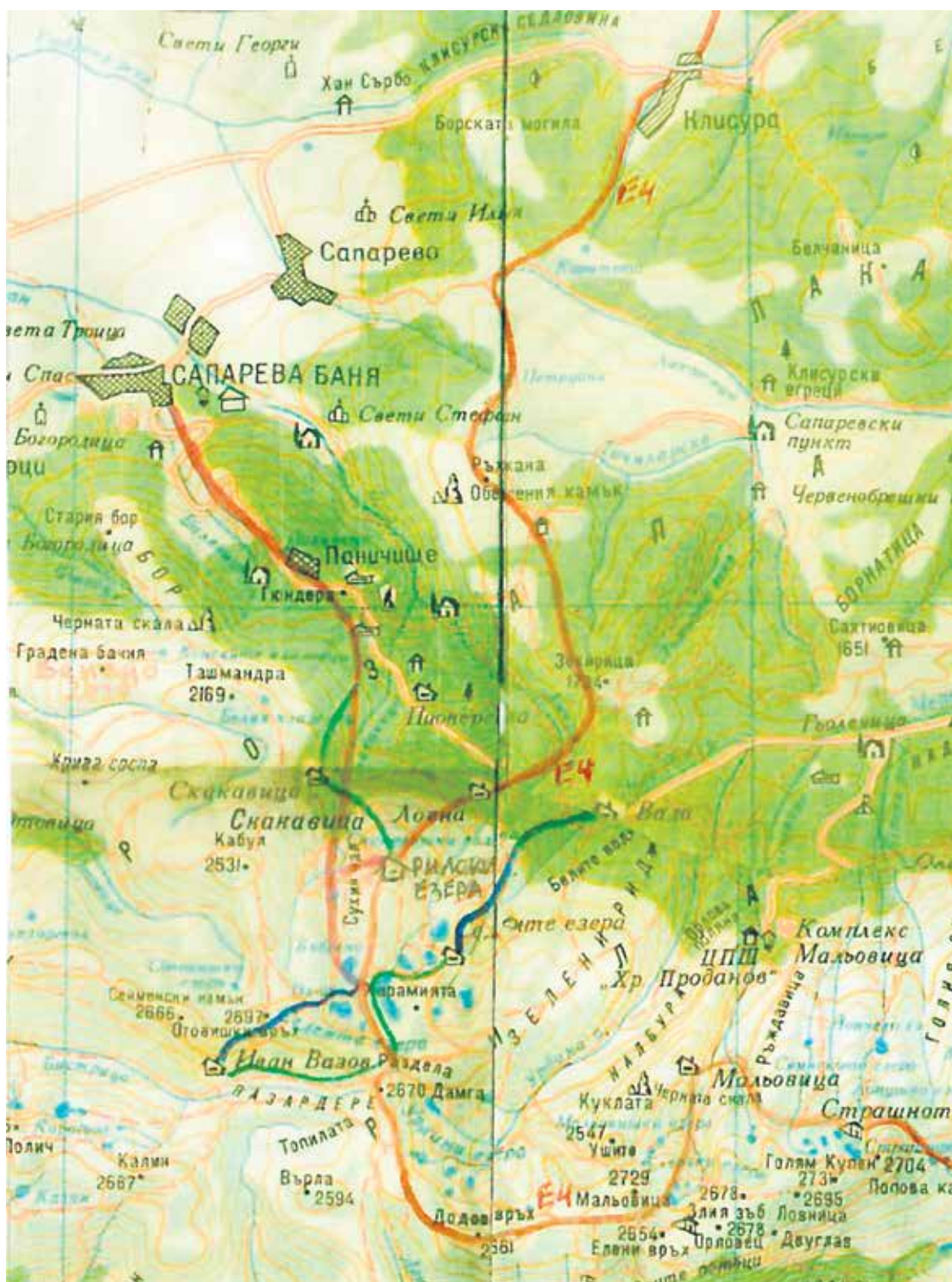
От центъра на Сапарева баня се тръгва в югоизточна посока, на два пъти се пресича асфалтов път за Паничище и по долината на река Валявица се достига курортното селище Паничище (2 часа). Тръгва се вляво по шосето по маркираната пътека, която за 20 минути извежда в местността Гондера с няколко постройки, а след още 200 м по шосето се пресича река Перушица по бетонен мост. Малко след моста вдясно от шосето се отделя път за хижа „Скакавица“, по който след 10 минути се излиза на местността Зелени преслап с няколко по-

чивни бази (2.30 часа от Сапарева баня). След 20 минути в южна посока през гората се стига поляната Лопено. Тук от пътя, който продължава за долината на река Скакавица и хижа „Рилски езера“, се отделя вдясно маркираната пътека за хижа „Скакавица“. По малко мостче се пресича река Малка Скакавица, а в крайния участък пътеката преодолява с множество серпентини голямата стръмнина Къркулиците и след 15 минути излиза в края на гората пред хижа „Скакавица“ (1900 м н.в., 120 места, вътрешни тоалетни и бани, туристическа столова, ресторант, бюфет).

За хижа „Иван Вазов“ се следва маршрутът по билото на Сухия рид, който предлага голям обзор към внушителните върхове на Маловишкия дял и към циркуса на Седемте езера. От хижа „Скакавица“ пътеката се насочва в източна посока, пресича по мост

Хижа „7-те рилски езера“

Хижа „Скакавица“

река Скакавица и в долния край на пистата завива наляво в гората. След около 250 м маркировката се разклонява – направо за хижа „Ловна“, а рязко на югоизток – за хижа „Иван Вазов“ и циркуса на Седемте езера. Пътеката извежда в долния северен край на Сухия рид, по който са поставени стълбовете на зимната маркировка. Те следват неотлъчно билото на рид в южна посока, съединяват се в трасето на европейския маршрут Е4, а в горната част на рид се спускат към обширната заравненост при езерото Бъбрека (1.30 часа). От него в южна посока с няколко извивки по стръмния склон се излиза край Второто езеро (Око). Тук от маршрута Е4 за седловината Раздела се отделя в юго-западна посока маркирана пътека за хижа „Иван Вазов“. Тя излиза на седловината между Отовишки връх и връх Кабул, изкачва се по каменистия северен склон на Отовишки връх и прехвърля Отовишкия рид източно от върха. Слизането до хижа „Иван Вазов“ е в юго-западна посока (общо 4 часа от хижа „Скакавица“). Хижа „Иван Вазов“ е на 2300 м н.в., 100 места, собствено ел. хранене, вътрешни тоалетни и бани, туристическа столова, кухня, бюфет.

Циркусът Седемте езера

За хижа „Седемте езера“ се тръгва в източна посока (зелена лентова и стълбова маркировка) към възловата седловина Раздела. Пътеката се изкачва през обширното Голямо Пазардере вляво от малък поток и след около 1 час се достига важното туристическо кръстовище – седловина Раздела. От седловината се тръгва в северозападна посока по трасето на европейския туристически маршрут Е4 (червена лентова и стълбова маркировка). Започва слизание косо по северния склон на Отовишки рид. Достига се панорамна

площадка на Езерния връх (между Първото и Второто езеро), от което се разкрива изцяло циркусът на Седемте езера. Продължава слизането към Второто езеро в северо-западна посока, а след него пътеката се спуска с много извивки по скалния праг и достига източния бряг на Третото езеро – Бъбрека (1.30 часа). Тук се изоставя червената маркировка, а пътеката за хижа „Седемте езера“ (зелена маркировка) започва да се спуска в североизточна посока към оттока на Четвъртото езеро – Близнака, минава края източния бряг на

Петото езеро – Трилистника и край западния край на Шестото езеро – Рибното (Горното) достига хижа „Седемте езера“ (2.30 часа). **Хижа „Седемте езера“ е на 2200 м н.в., 100 легла, собствено ел. захранване, туристическа столова, кухня, бюфет.**

За хижа „Вага“ започва спускане с няколко извивки по стръмния склон над Седмото езеро (синя лентова и стълбова маркировка). Слиза се в най-долното циркусно стъпало и край брега на Седмото (Долното) езеро пътеката се спуска в долината на река Джерман. Пътеката

следва ръба на водогелното било между река Джерман и Прав Искър, стръмно се спуска с много извивки из клека и достига просека в гъстия клек. Оттук маркировката е само лентова и е очертана по късо, но стръмно било вече в горския пояс. По-надолу се излиза на поляната Говедарника, а скоро след нея на друга просторна поляна. След около 5 минути вдясно от Сапаревската вага в северна посока се излиза на главния маркиро-

въчен стълб на седловината Вага (2 часа). От него в източна посока (червена маркировка) за 25 минути се слиза до хижа „Вага“. От хижата до местността Голечица има 5-километрово шосе, достъпно за коли с висока проходимост. Голечица е на основния път, свързващ Говедарци (7 км) с УЦ „Мальовица“ (7 км).

Йордан Йорданов,
експерт в БТС
Карта: инж. Иван Петров

Хижа „Иван Вазов“

Сестрите **Мариетта Милошева и Аглия Милошева** от София са събрали 100 печата от Националното движение „Опознай България - 100 НТО“. Мариетта е инициаторът, тя разбира за движението, когато е на екскурзия в Копревщица, и оттам купува книжките за печатите. Членува в интернет групата „Дигитални номади“, където публикува впечатленията си от посетенията обекти, и събира съмишленици за пътуванията си. Незабравим спомен у нея оставят Белоградчишките скали, Магарският конник и гр. Плиска.

До Мацаков камък

За пореден път ние, любителите на планината от Туристическо гужество „Осогово“ - гр. Кюстендил, се разходихме в една от най-любимите ни части на Осоговската планина. Направихме разходка до скалното образувание Мацаков камък в Осогово. Това място впечатлява с красотата и дивотията си. Панорамната гледка към Кюстендилското поле и планините около него, разкриваща се от гранитната скала, е невероятна. Облачното в далечината време така и не ни позволява да зърнем контурите на цялата Лисец планина, но

се задоволихме с първенеца ѝ връх Връшник. Специално внимание заслужаваше Осоговският дял, изпъчил се като вулканичен остров в неистов опит да достигне небесното царство. И сякаш прорязва слънцето, чиито рехави лъчи пробиват облаците и галъвно сияят светлина по склоновете ѝ. Името на тази скала не е случайно. Думата мацак е от края на 19-и век в България, древнославянска и значи здравеняк, силен, широкоплещест. Мацаков камък се състои от три основни масива, като най-високият от тях достига до 50 м. Въпреки рон-

ливите участъци и многото лишей, скалите са подходящи за класическо традиционно катерене.

„Човек, като се изкачи до нея, се чувства прекрасно. Това е едно от най-красивите места в Осогово! Искрено ви съветваме да посетите това вълшебно място, съвсем близо до нашия град – била, върхове, могили и речни долини“ - споделиха туристите от ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил.

Силвия Михова,
секретар на ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

В Хималаите

Сезон „Есен 2019 г.“ - добър за българите

Само отпреди два месеца в Хималаите отново е оживено. Както винаги, и сега то е главно около най-високите върхове на планетата, тъй наречените осемхилядници. Кой бяха нашите герои и какво направиха те?

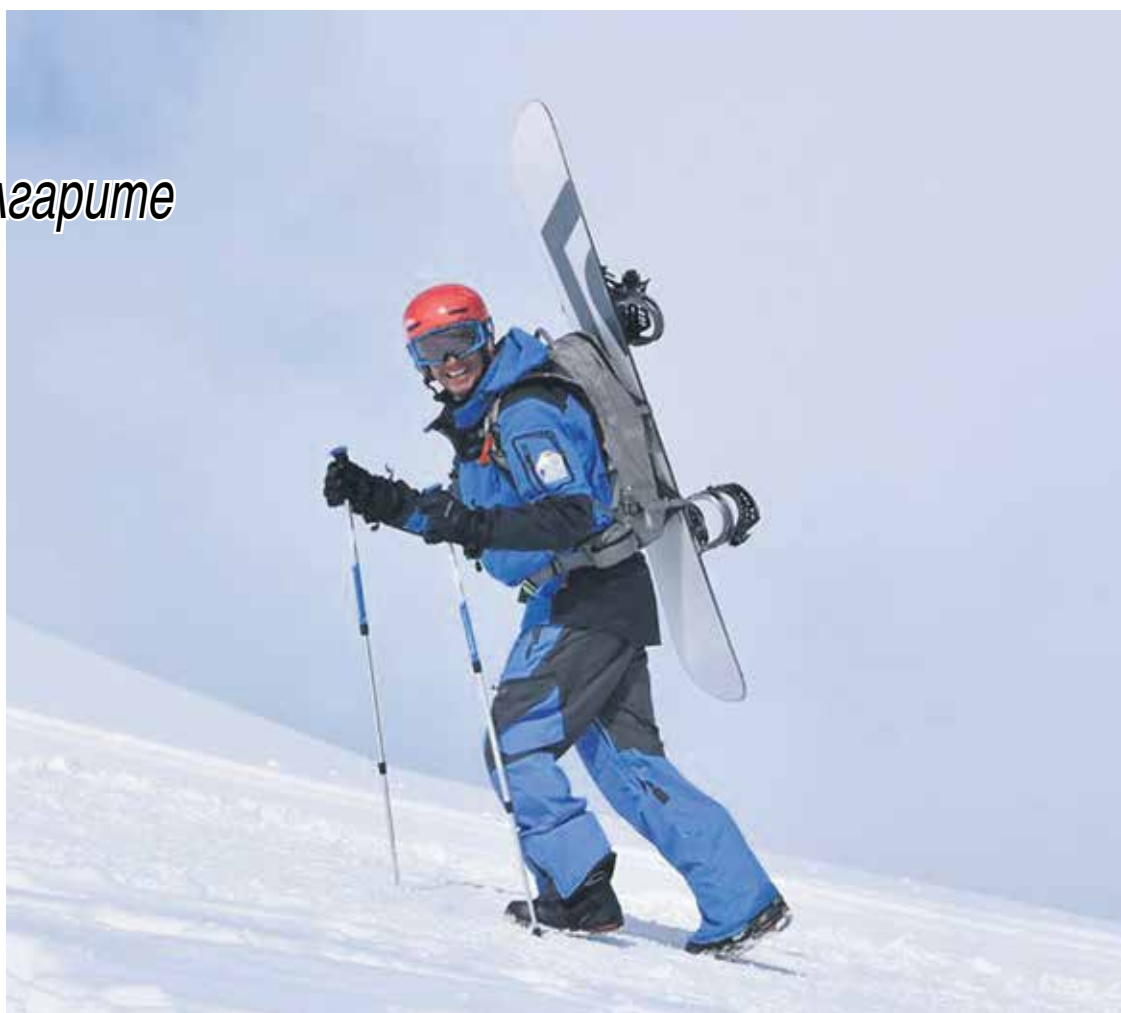
Атанас Скатов, който след много кратка почивка отново отлетя на изток. Този път целта му е Дхаулагири (8167 м). Този връх е добре познат на Наско, защото преди три години той направи неуспешен опит, но бе достигнал почти до края. Точно тогава времето си каза тежката дума...

За 2019 г. Скатов бе осъществил своя хейтрик, защото в актива си вече имаше три осемхилядника – Кангченгзюнга (15 май 2019 г.), Хидън пик (12 юли 2019 г.) и Гашербрум II (18 юли 2019 г.), осъществени в два сезона – един през пролетния хималайски и два в летния каракорумски. Малко очаквано за тези, които следят пътя му към „Хималайската корона“, Наско не спря дотук и на 7 септември тръгна на „поправителен изпит“ към Дхаулагири. За този

а ние не предприемаме нищо. От вчера дойде малък прозорец и всички тръгнахме нагоре. Газим дълбок сняг. Вървим бавно и сега говорим от лагер II, който е на 6660 метра. Тук ще ношувам и утре, ако времето позволи, ще отида до лагер III на 7200 м, откъдето ще се завърна в лагера. Това е първото ми аклиматизационно излизане. Второ няма да правя. Просто времето няма да ми стигне.

При първата възможност ще тръгна на финалната атака. В деня на тръгването ще ти позвъня отново. В момента в подножието на „Костеливия орех“, както алпинистите го нарекоха още през онези 50 години на миналия век, има 24 алпинисти и 22-ма шерпи. За рекорден, 8-ми път, опит за изкачването на върха ще направи Карлос Сориа от Италия, който отдавна надхвърли 70-те години. За сведения на читателите неуморният италианец е добър познайник на мнозина наши алпинисти.

След кратко затишие при нас, но с потискащо настроение на базовия лагер под Дха-

Владимир Павлов към Манаслу

Другият връх, който бе под наше наблюдение, това е Манаслу (8163 м). Там Владимир Павлов трябваше да направи опит за изкачването му, като при успех да „слезе“ от върха с помощта на любимия си сноуборд. Какво знаем за него? Ами това, че е силно влюбен в този спорт, че иска да го практикува там, където много малко негови колеги са го правили. Бил е на връх Демавенд в Иран, на пик Авицена в Памир и на Монблан в Алпите. Голямата му мечта обаче е осемхилядният Шиша Пангма. Но този връх тази година, както и от миналата есен, е забранен. Поради това сега той се е насочил към връх Манаслу. Впрочем, по склоновете на този връх опит за изкачване прави още един българин и това е Момчил Бошняков. Момчил обича планините, но до този момент няма впечатляващи успехи. Неговата цел е просто изкачване на върха.

За този връх непалското Министерство на туризма е издало рекорден брой разрешителни – 260 алпинисти (201 мъже и 59 жени). В този момент в базовия лагер обаче има още 270 души обслужващ персонал (269 мъже и 1 жена), или общо в подножието на Манаслу този сезон е едно цяло село от общо 530 души. От различните страни, до които се добрахме, става ясно, че 270-те алпинисти са представители на 44 националности, като най-голяма е групата на САЩ – общо 14 алпинисти.

Сноубордистът Владимир Павлов – новото име сред българските хималаисти

От 26 септември 2019 г. още едно име намери място в списъка на българите, стъпили на връх над 8-те хиляди метра. И това име е на Владимир Павлов, който на 26.09.2019 г. изкачи връх Манаслу. И за разлика от всички други българи, сторили това, той не слезе, а се спусна надолу по склоновете на върха със своя любим сноуборд. Ето как стана възможно това.

Владимир стъпва на снега още когато е на 2 години, но тогава за сноубордове почти нищо не се знае у нас. Когато вече е на 14 години, той стъпва и на сноубордовата дъска. Въпреки неуспешното начало (счулване на ръката), решава, че точно това ще бъде спортът на неговия живот. В следващите години Владимир използва всяко свободно време, за да се упражнява в тънкостите на избрания спорт. Тренира упорито, като преминава по всички писти на нашите планини. Това обаче не го задоволява и той все по-настойчиво и упорито мисли за нещо, което никой българин не е правил.

Ориентира се към изкачване и спускане със сноуборд от върхове, които са много

по-високи от нашите. През 2016 г. като за начало избират иранския първенец Демавенд (5672 м). И тъй като при летни условия склоновете на този връх са безснежни, той тръгва при зимни условия. Изкачва се успешно и това е първо българско зимно изкачване на този връх. Денят за щастие е подходящ и Владимир тръгва надолу. Всичко завършва успешно и това му дава увереност. Още следващата година (2017) той е в Памир, а избраният връх е Авицена (донеотдавна Ленин) – 7134 м. И тук всичко става по предварително начертания план.

Получил нова доза самочувствие, Владимир „вдига летвата“ и в плановете му влиза изкачване и спускане

Владимир Павлов

връх Министерството на туризма в Непал вече бе издало разрешение за изкачването му на 20-ина алпинисти, между които е и Атанас Скатов. За Непал Скатов замина, за да катери в двете най-големи планини в три сезона за една година. Нещо, което наш алпинист не бе правил.

Още с пристигането си в базовия лагер 20-те кандидати за върха бяха неприятно изненадани. Поройни дъждове в района на лагера и обилни снегове нагоре по маршрута. Сведенията, които трудно достигаха до нас, бяха лаконични и несигурни.

По телефона. На 23 септември от лагер II (6660 м), в 13.21 часа местно време, Наско ми позвъня по сателитния си телефон. Ето какво чу от другата страна на слушалката: „Времето е ужасно! Още след пристигането ни в базовия лагер заваля дъжд, който продължи 3 дни. После дъждът премина в сняг и не спря цели 48 часа. В лагера натрупа 50 см нов сняг. Непрекъснато чистим около и самата палатка. Започнахме да се изнервяме, защото времето лети,

улагири, в 11.56 часа от 8167-те метра дойде приятното и тъй много очаквано съобщение – на връх Дхаулагири са се изкачили 7 души, между които е и българинът Атанас Скатов.

Ден по-късно, много изморен, Наско отново ми позвъни, вече от безопасно място – от базовия лагер. **Много труден връх. Много тежки атмосферни условия.** В деня на изкачването от последния – щурмов лагер, седемте алпинисти, достигнали успешно тъй очакваните 8167 м, са вървели цели 19 часа безспирно. Атанас Скатов постига поредния си голям успех по пътя към „Хималайската корона“. В една календарна година той успешно стъпва на куполите на 4 осемхилядника, с което се изравнява с Боян Петров, с когото вече имат по 10 различни върха. И ако за Боян вече се говори в минало време, то пред Наско остават още само 4 осемхилядника – К2 (8611 м), Нанга Парбат (8125 м), Броуд пик (8047 м) и Шиша Пангма (8027 м). Да му пожелаем успех в много трудната и отговорна цел.

Момчил Бошняков на Манаслу

от връх Шиша Пангма (8027 м). Избира този връх, защото от справката, която прави, той му дава най-голяма сигурност. Готви се упорито за високата цел две години. Тренира не само със сноуборда, а и някои алпийски прийоми, както и физическа подготовка, защото тук вече нещата са много по-сериозни и ще се наложи ползването на кислороден апарат.

През 2018 г. поради финансови проблеми нещата не се подреждат, а за 2019-а връхът е закрит от китайските власти. Владимир е готов и не иска да губи отделеното време за подготовка. Преориентира се към връх Манаслу (8163 м). Включва се в малка, 6-членна комерсиална експедиция, в която освен алпинисти има и един американец, който ще бъде със ски.

С пълна увереност в силите си на 30 август Владимир тръгва към голямата си цел. Тази година, както вече съобщихме, в базовия лагер под връх Манаслу е пренаселено. На фона на всичко това времето не е на страната на алпинистите. Според много синоптици, работещи в полза на алпинистите, тази година снеговалежите са много по-обилни от предишните години.

Нашият алпинист обаче не губи надежда и продължава своята подготовка. Той знае, че няма да му е лесно. Все пак предстоят му малко повече от 1000 метра денивелация от това, което той има от 2017 г. А багажът му е малко в повече от този на алпинистите, защото към 20-килограмовата раница той ще има допълнителните още 5 кг сноубордова дъска. Обувките му не са както на останалите алпинисти, а традиционните за неговия спорт, които той е приспособил и за алпинизъм. Освен това 165-метровата дължина на дъската и ширината ѝ от 25-30 см създава допълнителни трудности. В тези си размери тя е като ветрило – събира вятъра и затруднява устойчивостта при катеренето, особено когато има силен вятър. А той е почти ежедневен.

Към върха тръгва, без да е довършил докрай аклиматизацията и при обилна снежна покривка. След последния четвърти лагер (7450 м) умората натежава, а тялото и крайниците

Атанас Скатов на Дхаулагири - 2019 г.

му мръзнат. Владимир включва кислородния апарат и нещата потръгват. В деня на изкачването и спускането времето е хубаво и спокойно. Нашето момче слава дъската и... тръгва нагоре. Избира нов път, а не този на изкачването. Дори на места се отделя доста встрани от маршрута. Минава, както сам той се изразява, „по нова линия“. Спуска се бързо, с 30-40 км/ч, но от умората се налага на всеки 100-200 метра да спира за почивка. Прелитайки край лагери II и III, той събира овациите на изкачващите се и слизащи алпинисти. Това го прави много щастлив.

Тръгвайки от 8150 м н.в., Владимир сваля сноуборда под лагер II – 6200 м. Участъкът от 6200 до 5800 м той пре-

минава като истински алпинист, защото там слизането е само на рапели и по парапети. На 5800 метра отново е на сноуборда, за да спре окончателно на базовия лагер - летял е почти 2000 м. Завършила е една голяма мечта – мечтата на едно обикновено българско момче. „Засега нямам мечта. Ще почивам и ще се наслаждавам на успеха. Ще продължа да карам сноуборд, но искам да успокоя родителите и близките си, че вече нямам височинни желания. Постигнах това, което желаех.“ А аз продължих списъка на българите, изкачили се на осемхиляден връх с още един и те вече са 31.

Впрочем няма да бъде честно, ако само с това завършим успеха на Вла-

димир, защото е много важно да отбележим, че той сам проектира, а известна германска фирма изпълнява неговите проекти, или по-точно казано, Владимир и професионално е свързан със сноуборда.

Не, няма да сложа точка на хималайските ни успехи тази година, защото само два дни след Владимир - на 28 септември, прибавих към списъка още едно име и то е на Момчил Бошняков, или списъкът нарасна на 32. Спирам готук, защото изпълнявам желанието на Момчил. Договорихме се освен горните редове да ви предложат в добавка само снимката му на Манаслу. Изпълнявам това му желание.

Доц. Сандю Бешев

Десето есенно пътешествие „Трявна ‘2019“

Продължение от стр. 11

може да се върне в началото на 19-и век и да опита да пише върху пясък, да чете от взаимовъзпитателните таблици, да се запознае с реда и строгите изисквания към учениците във възрожденското училище, да се закичи с кавалерия и да си вземе такава за спомен; гарнито от картини и пластики на художника със световна известност Димитър Казаков – Нерон и неговия брат Никола Казаков; изложба на стари часовници, сред които часовник с обратен ход на стрелките, часовников механизъм за кула, гравитационен часовник.

Видяна бе и Славеиковата къща. Построена около 1850 г. Идвайки като учител в Трявна, Петко Славеиков взема за съпруга дъщерята на един от известните тревненски чорбаджии Иванчо Райков - Ирина. Семейството им се установява в малка наследствена къща в Горната махала на селището, където остава до 1876 г. Тук, под строгите грижи на майката, отрастват всички деца на Ирина и Пет-

ко Славеикови. Те са високообразовани и интелигентни личности в обществен и политическия живот на България през втората половина на 19-и и началото на 20-и век: Иван Славеиков - кмет на София през 1885 г., министър на просвещението в правителството на Петко Каравелов (от 20 февруари до 24 април 1901 г.), народен представител (IV-XI Обикновено Народно събрание 1884–1901 г.); Христо Славеиков - министър на правосъдието (1910–1911 г.) и народен представител в продължение на 25 години, председател е на XIV Обикновено Народно събрание (1908–1910 г.); генерал от българската армия - Рачо Славеиков и, разбира се, един от най-великите поети на България, номиниран за Нобелова награда – Пенчо Славеиков; Донка, Райко и Пенка Славеикови. Влязохме и в Музея на африканското изкуство. Потомък на тревненка, скулпторът Златко Паунов решава да събере цялата си любов към изкуството на едно място. Колекцията съдържа 328 предмета, като

експонатите представят източната култура. Особена слабост Златко Паунов проявява към източната култура, затова всяка година прекарва известно време в Тибет и Непал, където също има свое ателие и ученици. Освен това той изучава изкуството, религията и културата на Китай, Индия, Япония и Индонезия.

Прибрахме багажите и тръгнахме в 13 часа. В Плачювци се поклонихме на новия

величествен паметник - Степана, на героите от околните села, загинали във войните за национално обединение на България. Покрай подновената църква и площада с мечешка скулптура се върнахме до Божковци, свихме вяло и се изкачихме до преваля Сечен камък. По пътя за Божковци, след 15 минути ходене, вяло се виждат последователно разположени в посока изток-запад 17 издълбани кръгове със средна сферична из-

пъкналост. Предполага се, че Скалното светилище е посветено на Великата Богиня-майка и Слънце-Бога, чийто символ е кръгът. Датировката е от късната бронзова - ранната желязна епоха.

През Торбалъжи, Жълтеш, Габрово и мъгливия с ръмяц дъжд Шипченски проход, рекордно рано се прибрахме в Казанлък - още в 16:04 часа.

Христо Ангелов

Преди 30 години в Хималаите

Третата национална експедиция „АНАПУРНА – 89”

Преди 30 години, на 28 октомври 1989 г., в състава на третата ни Национална хималайска експедиция трима българи – Огнян Стойков (Петрич), Людмил Янакиев (Самоков) и Петър Панайотов (Велико Търново), стъпиха на десетия по височина връх на планетата Анапуерна (8091 м). С това те увенчаха с успех усилията на хималайската ни експедиция и направиха Анапуерна трети български осемхилядник. Това бе и поводът тези дни на хижа „Маловица” да се съберат част от онези момчета, които вече бяха станали мъже, а някои дори и дядовци на десетина внуци и внучки. Ето и подробностите за експедицията и събитието.

След успешното българско начало в Хималаите – Лхотце (8516 м) през 1981 г. и Еверест (8848 м) през 1984 г., Българската федерация по алпинизъм (БФА) реши да продължи

жение на месец алпинистите ни изграждат междинните си лагери и придобиват тъй необходимата си аклиматизация (нагаждане на организма към голямата височина). Направило реална преценка за възможностите на участниците, ръководството решава върхът да бъде атакуван от цялата група, както следва:

Първа група **Иван Вълчев** – ръководител, Любомир Илиев и Димитър Начев. Ден по-късно към върха тръгва и втората група: **Дойчин Василев** – ръководител, Людмил Янакиев и Кирил Тафраджийски. Трета към върха ще тръгне групата на **Милен Метков** – ръководител, Огнян Стойков и Петър Панайотов. Четвърти с ръководител **Диньо Томов** ще бъдат Костас Канигис и Пламен Кирилов. Последна ще бъде групата на **Емануил Деянов** с участници Господин Динев, Тодор Тодоров и Радослав Славов.

та засрещат Милен Метков, който се е преборил със студа и е тръгнал към върха. Въпреки усилията на тримата да го убедят в това, че вече е късно и той няма да може да успее, Метков твърдо решава да продължи нагоре. Останал верен на силните си приятелски чувства към Милен, Огнян решава да го придружи или евентуално да го убеди в невъзможността да се достигне върха в този ден. Четиримата се разделят. Янакиев и Панайотов продължават надолу, а Стойков и Метков нагоре. Час след това Милен, в когото е радиостан-

заживяват постоянно. В Петрич завършва начално и средно образование, след което следва икономика в София. Поради изявената си гражданска позиция в подкрепа на полската профсъюзна организация „Солидарност” той е изключен от университета. Завръща се в Петрич, където започва работа в завод „Беласица”. И тук, пак заради гражданската си позиция, е уволнен. Огнян обаче завежда дело и осъжда директора, след което е върнат на работа. И не само това. Тъй като вече е приет за студент във Варна, става и сту-

Людмил Янакиев

то му през лятото на 1989 г., когато в продължение на 3 дни изкачва всичките седем маршрута от VI категория на трудност по Северната стена на връх Маловица, шест от същата категория на Злия зъб и четири на Червената стена.

Има изкачване на връх Монблан (4807 м) в Алпите, връх Авицена (7134 м) в Памир и Хан Тенгри (6995 м) в Тянь-шан. Заедно с партньора си Огнян изкачва изключително сложния маршрут по западната стена на връх Корженевска (7105 м). Всичко това му открива пътя към най-високите върхове на планетата – осемхилядниците. До 8091 м на връх Анапуерна не му попречи измръзването, а впоследствие коварна лавина го остави завинаги на 26 години.

На срещата, проведена на хижа „Маловица”, дойдоха само 7 от участниците в експедицията. Не от неуважение, а защото едни са извън страната, втори поради заболяване, а трети вече са в другия, по-добър свят. На 26 октомври обаче хижа „Маловица” замръкна и осъмна под знака на тази важна за българския алпинизъм експедиция. Тези от участниците, които присъстваха, подробно разказаха за преживяното преди 30 години по склоновете на най-опасния осемхилядник.

На срещата присъства и пратеникът на вестник „Ехо”.

Доц. Сандю Бешев

Петър Панайотов

напред. За следваща своя цел алпинистите ни се спряха на втория по височина връх на планетата К-2 (8611 м), първенец на планинската система Каракорум и най-труден от всичките 14 осемхилядника. Предварителното разузнаване обаче показва, че на този етап нито финансово, нито организационно ние не сме готови за този връх.

За да не остане напразно водената почти двегодишна подготовка на готвещия се отбор, БФА пренасочи усилията си към връх Анапуерна. Така, на 5 септември 1989 г., под ръководството на Тодор Григоров (по това време зам.-председател на БФА), 18-членният състав на експедиция отпътува за Хималаите. Там, разпределени в 4 групи, в продъл-

Финалната атака започва на 23 октомври. Поради рязкото влошаване на времето първите две групи се връщат от около 7200 м. Людмил Янакиев, от втората група, обаче поисква разрешение и получава такова да остане в палатката и да изчака третата група. На **28 октомври** при настъпването леко подобрение на времето в 2.30 часа третата група вече от четири души поема към върха. Малко след това поради измръзване на краката обратно се връща Милен. Останалите трима продължават и в **11.30 часа развяват българския трикопър на тъй желаните 8091 метра. Изкачен е трети български осемхилядник**, като това става по Холандското ребро.

На слизане от върха трима-

Огнян Стойков и Милен Метков

цията, предава в базата, че са попаднали в непрогледна мъгла и нямат представа къде се намират и накъде да вървят.

Минути на върховно напрежение в базовия лагер. Малко по-късно се чува шум на падаща лавина. Последствията за Огнян и Милен са фатални. Да бъдат открити телата им е невъзможно и много опасно от повторна лавина. Открити са обаче части от екипировката им. Експедицията е прекратена и нито една от групите, сформирани след аклиматизацията, не поема риска за повторна атака. Анапуерна допусна до върхната си точка трима българи, но остави двама от гръзналите да я изкачат свои вечни пленници. С това още един път показва, че неслучайно държи печалната слава на най-жестокия и смъртоносен осемхилядник.

Огнян Стойков е роден на 25 октомври 1960 г. в гр. Сандански, но само след няколко седмици родителите му се местят в гр. Петрич, където

пендиант на завода.

По планините се пристрастява още като дете, като обикаля не само близките, но и по-далечни планини. Увлеча се и по алпинизма, като завършва курс по алпинизъм в ЦПШ „Маловица”. Катери по всички маршрути у нас и бързо е забелязан като перспективен алпинист и е включен в националния отбор, готвещ се за националната ни експедиция до връх Анапуерна. На 28 октомври 1989 г., заедно с Петър Панайотов и Людмил Янакиев, осъществява **първото българско изкачване на този именит връх.**

Милен Метков е роден на 6 декември 1963 г. в с. Млекарево, Сливенско. С алпинизъм се занимава към алпийския клуб на гр. Сливен. И много бързо се изявява като перспективен алпинист, като изкачва почти всички алпийски маршрути от най-висока категория на трудност по нашите планини. Впечатляващо е постижение-

Георги Боруджиев от гр. Севлиево е събрал 100 печата от Националното движение „Опознай България – 100 НТО”. Участва в него от 2010 г. Първият обект, който е посетил, е Етъра край Габрово, а най-много му харесва крепостта „Баба Вуга”.

Ралица Николова от гр. София е събрала 100 печата от Националното движение „Опознай България – 100 НТО”. Участва в движението от 2006 г., а обектът, който най-много ѝ харесва, е Магарският конник.

Гергина Серафимова е от гр. Дупница и е носител на златна значка от Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта”. За 1 година е събрала 90% от 100-те печата. Върховете, които е покорила, предизвикват у нея най-силни емоции, но особено е впечатлена от изкачването на връх Ботев.

**КОНСПЕКТ
ЪКАУНТ**

Счетоводни услуги
и данъчна защита

тел.: 02/8664553
GSM: 0899881720
ekushlev@gmail.com

90-годишен юбилей на катеренето и алпинизма

На 19 ноември Българската федерация по катерене и алпинизъм отбеляза своята 90-годишнина в зала „София“ на Националния съвет на БЧК. Слово за развитието и успехите на алпинизма и катеренето в България произнесе председателят на Управителния съвет на федерацията Петко Тотев. В презентацията си, онагледена с много снимки и докумен-

ти, той представи най-важните моменти и личности в историята на БФКА, възникнала на 19 ноември 1929 г. като Български планински клуб.

Приветствия по случай юбилея поднесоха Зорница Рагонова – изпълнителен секретар на БТС, главният секретар на Министерството на младежта и спорта Асен Марков, помощник-ректорът на Националната спортна академия „Васил Левски“ проф. Кирил Андонов, директорът на Планинската спасителна служба Емил Нешев и др. Специални поздравления имаше и от фондация „Со-

фия – европейска столица на спорта“.

Заместник-председателят на УС на БФКА Николай Пет-

ков в презентацията си подробно показва новите маршрути и дестинации, които в последните години са раз-

работени в България. Тържеството завърши с връчване на годишните награди и призове на БФКА.

Ирина Климова, гранд дамата на алпинизма и туризма в град Разлог, на 90!

На снимката е нашата Ира, която на 19 ноември 2019 г. достигна поредния връх, този път не планински, а житейски – навърши 90 години.

Ира е член на БТС от младежките си години. Преминала е курсове за инструктор по туризъм, алпинизъм и планински спасител. Изкачила е много върхове, обходила е всички родни планини, преминала е по най-дългия маркиран пешеходен туристически маршрут в България – от Ком до Емине. За активна туристическа дейност два пъти е „Отличник на БТС“. Тя е първата жена алпинист в Благоевградска област, катерила наравно с мъжете. Трасетата, по които е минавала, алпинистите наричали „маршру-

тите на Климова“.

Ира е сред основателите и дългогодишен председател на единствения в страната женски туристически клуб – „Планинарка“, към ТД „Пирин“, гр. Разлог, основан през 1984 г.

Любовта към планината Ира е съхранила и до днес, макар че походи по любими и мечтани маршрути осъществява само в спомените си и чрез страниците на вестник „Ехо“, чийто абонамент е без прекъсване вече 60 години.

В Деня на християнското семейство (21.11.) три поколения туристки се събраха да отпразнуват юбилей на първата председателка на Клуб „Планинарка“, да ѝ засвидетелстват своята обич, признателност и благодар-

ност. Ира получи множество сърдечни благопожелания, цветя и подаръци. Поздравителен адрес и абонамент за вестник „Ехо“, от името на УС на ТД „Пирин“, гр. Разлог, поднесе неговият председател – г-н Васил Михайлов. От настоящата председателка на Клуб „Планинарка“ – Станислава Тулилова, по повод 35-годишнината от основаването му, Ира бе удостоена с почетен диплом за водеща роля в създаването на клуба, за заслугите ѝ в популяризирането и принос за развитието на туризма в гр. Разлог.

Трогната и развълнувана, Ира благодари за чудесното тържество.

Й. Петрова
Ст. Тулилова

Варненци отново почистиха плажа

Международният ден на Черно море отново бе формален повод стотина варненци да се включат в станалото традиционно почистване на плажа. Основни организатори на инициативата са Сдружение „Обществен център за околна среда и устойчиво развитие“, Морски клуб „Приятел на морето“ – Варна, и туристическите дружества от морската столица „Родни балкани“ и „Владислав Варненчик“.

Тази година „излекуваният“ плаж бе около хижа „Черноморец“, на юг от Варна, който няма концесионер с ангажимент към чистотата му. Събраните отпадъци от летните ни емоции напълниха повече от 80 чувала. Най-малките организирани доброволци бяха от детска градина „Маргаритка“, които дойдоха със своите родители. Една от групите пристигна след поход от кв. Галата, а друга – с автобус. Лъчовите се събраха в двора на възстановяващата се хижа, където след хубавата работа бе спазена друга традиция – почерпка с чорбата на кака Жиба.

Специален гост на почистването тази година бе Атанас Скатов – първият българин, изкачил седемте континентални първенци, първият българин, стъпил на връх Еверест след атака по северния и южния маршрут и покори-

до момента 10 осемхилядника. Алпинистът, който е член на ТД „Владислав Варненчик“, се включи в облагородяването на зоната около хижата и поздрави всички присъстващи за участието в благородната инициатива, а те му пожелаха успех в изкачването на останалите 4 осемхилядника и в бъдещите предизвикателства.

Тази година отбелязахме за двадесет и трети път 31 октомври като Международен ден на Черно море. Датата е свързана с подписването на първия важен регионален документ с участието на шестте крайбрежни държави – Стратегическия план за действие за възстановяване и опазване на Черно море. С развитието

на политическите процеси и обогатяването на знанията за морската среда и екологичното управление следват и други документи и регионални проекти. В съответствие с Рамковата директива за морска стратегия на ЕС нашата страна разработи и изпълнява Морска стратегия на Република България. Въпреки известни

признаци на подобрение в състоянието на морето, нуждата от по-сериозни усилия и широко международно сътрудничество са все така актуални. Опазването на чистотата на морето и крайбрежието е отговорност и задължение на всеки член на обществото.

Галин Георгиев

Кореспондентите

Необходимост и чест за вестника

Като професионален журналист с повече от половин век работа във всекидневния печат и телевизията съм запазил госта репортерски бележки, изписани с нервен и естествено труден различаедем почерк, тук-там и с някои популярни стенографски сигнали и съкращения (модерно беше тогава да ползваш този класически бързопис). Напоследък обаче ровенето в тях все повече заглъхва, а спомените, запечатани в страниците им, постепенно потъват в забравата... Неизбежно е това с течението на времето, нали! Един от тези бележници обаче е все още вятален и особено ценен за мен, защото е плод на връзката ми с вестник „Ехо“! Няма да е пресилено, ако кажа, че прелистването на този пожълтял тефтер и сега, след изминалите десетилетия, продължава да буди в съзнанието не само елементите на специфичния интерес и творческия живец на нашия занаят, но и онази неугасваща въпреки напредващата възраст любов към туризма, която трудно може да се опише, да се докосна за кой ли път до топлината на сътрудничеството ми с хората, които правеха и граяха авторитета на нашия „Ехо“. Повод да сторя това има и с оглед 60-годишната вече възраст на печатния орган на българското туристическо движение, казано иначе, „зрелата“ възраст. Любопитни съвпадения на дати и факти за събития и срещи, отбелязани от мен, съвпадат по един или друг начин с това обстоятелство.

В половината на миналия век, завършил по това време висше икономическо образование, постъпих на работа в текстилния комбинат „Руно“ на Гара Искър, където наред с добрите условия за професионалното развитие на младите хора попаднах и на изключително активна туристическа група. Това беше добре дошло за мен като активист на студентското туристическо гужество „Академик“, но и щастлива находка да се сблъска с нейния ръководител инж. Боян Славов, изключителен родолю-

бец и страстен планинар, на когото дължа много от туристическите си познания, опит и преклонение пред богатствата на родната природа. (Близко до хижа „Мусала“ върху един по-едър камък край старата пътека от Боровец през местността Голготата е поставена малка паметна плоча за смъртта му, настъпила тук по време на поход.) Трудно ми е да изброя извършените под неговото водачество краткотрайни излети и многодневни походи из нашите планини и исторически забележителности в страната. Така се роди и идеята за една нашенска изява, не си спомням точно коя и каква беше, да предложим дописка на туристическия вестник, като аз трябваше да я напиша, нали това бяха задълженията ми за заводската многотиражка, която списвахме. Сторих го с желание, отидох в редакцията на вестника - три стаи на втория етаж в сградата на тогавашния „Земеделско знаме“, и се представих на редактора Занко Димитров. Това бе и първият ми контакт с колежката, с който по-късно щяхме да работим заедно, макар да ни разделяха различните райони и краища на Родина.

През 1965 г. бях вече репортер в русенския всекидневник „Дунавска правда“ (приел бях предложението на приятели да се върна в родния си град) и, естествено, възстанових връзката с „еховците“, още повече че се бях включил активно в дейността на местното ТД „Приста“. В това отношение теми имаше бол, тъй като русенската организация на БТС бе една от водещите в страната, а и „Ехо“ все пак бе седмичник. С две думи, работата тръгна, задачите заваляха, а софийските колеги во главе с Кирил Станимиров бяха чудесни хора – добри приятели, талантиливи журналисти, на които винаги можеш да разчиташ и от които да се учиш!

Така се стигна до историята, която искам да припомня, тъй като тя започна преди половин век и просъществува 22 години! На 10 май 1969 г. във витошката хижа, име-

нувана по него време „В. Коларов“, се състоя среща на Бюрото на ЦС на БТС с редакцията на вестник „Ехо“, на която бяха поканени да участват по-активните автори в областта на туристическата тематика и сътрудници на вестника от страната. За първи път имаш възможността да присъстваш на такова събитие и естествено си водех бележки. Имаше какво да се пише, въпроси за обсъждане колкото щеш, може би и затова над 20 души взеха думата, но вниманието ни привлече предложението на Кирил Станимиров да бъде изградена група на кореспондентите, нещо като нещатен отдел на редакцията със свой статут на действие, широта на творчеството, динамика и точност в изпълнението на задачите. Естествено, всичко бе прието с ентузиазъм от колегите, за да се превърне и в традиция. И започнахме!

Втората ни среща бе години по-късно, приюти ни тогава школата в Маловица, третата стана през ноември следващата година във витошкия комплекс „Щастливеца“, четвъртата бе в края на ноември 1972 г. в София... Събиранията ежегодно се редяха - във Велинград, комплекса „Бунтовна“ в Средна гора, Дома на пещерника в Чепеларе, Варненската хижа „Черноморец“, туристическия дом „Трапезица“ във Велико Търново... Петнадесетата поред бе в плевенския парк „Кайлъка“, после в хижа „Добра вода“ край Пазарджик, „Легенника“ във Врачанския Балкан, „Приста“ край Русе, а последната, 22-рата среща, в Дома на СБЖ в Банка на 21 ноември 1992 г. За стореното през годините, за хубавото и лошото в работата ни отчет и анализ правеха главните редактори Кирил Станимиров (1969-1984 г.), Васил Петров (1986 г.), Митко Борисов (1988-1990 г.) и Ясен Антонов (1991-1992 г.). И нещо любопитно. Две от кореспондентските срещи завършиха с екскурзии зад граница – по море до Атина (1977 г.) и с автобус до Букурещ (1989 г.).

Безспорно, най-важното в случая е да си спомним

за тези, които изпълваха с живот това, за което стана вече дума – екипа на редакцията, сътрудниците на вестника в столицата и най-вече кореспондентите на „Ехо“ в страната. Дълъг би бил списъкът с имената им, но ще се опитам да посоча тези, които влагяха желание, сили и умение делото на БТС, отразено в печата и достигнало до душата на много и голямо, да буди любов към Родина и нейната природа. Кирил Станимиров, Васил Петров, Христо Пейчев, Георги Попов, Занко Димитров, Любомир Григоров, Иванка Генова, Петър Атанасов, Йордан Веселинов, Нели Дечева, Любомир Томов бяха членовете на редакцията, с които поддържахме пряката връзка ние, кореспондентите в страната. Изключително полезно бе участието на литературни и научни творци, като Боян Болгар, Светослав Колев, Алфред Керемидаров, Лалю Маринов - Ламар, Стефан Станчев, Мартин Гловня, Живко Радучев, Руен Крумов, Петър Берон, удостоен бяха контактите им с нас, много неща научихме от тях за избраното поприще. В някои от срещите ни присъстваха и станалите известни алпинисти змс Георги Щерев, Андрей Мирчев и Милко Чернев, та дори и колоритни личности, като нашумелият в началото на 90-те години Жорж Ганчев. За всички тях продължавам да си спомням с уважение и благодарност.

И ето че дойде ред в казаното досега да се срещнем и с тези, които даваха живот на задачите, целите и проектите, акцентирани на ежегодните събирания, превръщаха препоръките, изискванията и взетите решения в конкретни дела от информационен и пропаганден характер, подпомагащи развитието на БТС. Трудно ми е да спомена имената на всички кореспонденти на „Ехо“ през този период, затова ще започна с първия от тях, който взе думата на първата по рода си среща. Димитър Бочев от Враца беше и си остана най-ревностният и най-плодовитият автор, за когото добронамерено каз-

вахме, че брой на вестника без негов материал не може да излезе. Впрочем това не бива да изненадва, предвид характера и значението на врачанския край, но безспорно той притежаваше журналистическа дарба. Негов съсед по територия с почти сродна фамилия - Васил Дочев от Перник, бе твърде печен в занаята, както се казва, но ще го запомня и с умението му да намира вкусни гъби и майсторски да ги приготвя за консумация. Тих и скромнен, но ревностен в подбора на темите си, Илия Зоински показваше, че познава до съвършенство Пазарджишки окръг и неговата богата природа. Не му отстъпваха Никола Гугов в Смолян, ненадминатият „властелин“ на Родопите, благоевградчанинът Борис Христов с Рила и Пирин „под ръка“, Розалин Костов от Пловдив, прехвърлил се по-късно в столицата като журналист в национален всекидневник, Денчо Куцаров от старопрестолното Велико Търново, съгражданинът му Горазд Чолаков, Ангел Павлов от Разград, Саид Керимов от Кърджали, Димо Трудолюбков от Ямбол, енергичният силистронец Валентин Чернев, уважаван и като проникновен поет, Георги Никол от Шумен, Жеко Станев във Варна...

Текат безмилостно годините, отиват си един по един „еховците“ по законите на природата, но като че ли духът им остава все така чист и благороден. Говорим си от време на време по телефоните с Любо Григоров и Ангел Павлов, драго ни е да разменяме мисли за Негово Величество Туризма, свързвам се и с Вальо Чернев, когато е в лятната си къща в крайдунавското село Ветрен, да го поздравя за поетична творба, бръкнала дълбоко в сърцето ми, па си казваме: „Дай Боже на следовниците да държат високо и неопетнено знамето на българския туризъм, да го има и да пребъде нашият вестник „Ехо“, дарил ни може би най-хубавите житейски преживявания.

Христо Димов,
дългогодишен кореспондент на вестник „Ехо“

60 години вестник „ЕХО“

Продължение от стр. 6

това молим тези, които забележат някои пропуски или неточности, да ни уведомят, за което редакцията ще им бъде благодарна. Ето и това, което успяхме да съберем. Главни редактори на вестник „Ехо“

Лалю Маринов (Ламар)	- 15.I.1959 г. - 30.XII.1961 г.
Кирил Станимиров	- 01.I.1962 г. - 30.XII.1988 г.
Митко Борисов	- 01.I.1989 г. - 27.VII.1990 г.
Ясен Антонов	- 11.VII.1990 г. - 15.VIII.1995 г.
Дежурен екип	- 15.VIII.1995 г. - 30.X.1996 г.
Любомир Григоров	- 01.I.1996 г. - 30.VI.2004 г.
Петя Иванова	- 01.VII.2004 г. -

28.II.2008 г.	Нина Мишкова	- 01.III.2008 г. - 30.XII.2013 г.
	Мариана Филчева	- 01.I.2014 г. - 30.IV.2015 г.
	Емилия Матеина	- 01.V.2015 г.

Забележка: Според някои от авторите, в периода от 15 януари 1959 г. до 15 януари 1962 г. дължността главен редактор не е осъществявана както би трябвало да бъде, а в този период тези задължения са изпълнявани от Ламар и Кирил Михайлов, Георги Тодорчев и Иван Райков. През този период името на главния редактор не е изписано в нито един от излезлите броеве.

От бр. 27 до бр. 51 на 1990 г. Ясен Антонов не се изписва като главен редактор, а на първо място в списъка на редколегиата. От бр. 51/19.XII. 1990 г. името му вече фигурира

като такъв.

През 1987 и 1988 г. в адреса на вестника се изписва само името на главния редактор и телефонният му номер, което затруднява да се уточни точната дата между изпълняващите тази длъжност Кирил Станимиров и Митко Борисов.

Съгласно горния списък става ясно, че най-продължително време вестникът е бил ръководен от Кирил Станимиров – 26 години. Най-кратко на тази длъжност е била Мариана Филчева – 1,6 години.

Щатни редактори към вестника, подготвяли по азбучен ред на малките им имена:

- Атанас Вълчев
- Васил Петров
- Георги Попов
- Занко Димитров
- Иванка Генова

- Иван Коняров
- Йордан Веселинов
- Любомир Григоров
- Любомир Томов - фотограф
- Марио Георгиев – отг. секретар
- Нели Дечева
- Петър Атанасов
- Тодор Драгоев
- Христо Пейчев

Към този списък е възможно да е имало още някои редактори, които авторът не е успял да запагети или са били за кратко време.

Поради това молим всеки, който може да бъде полезен с информация, да се обади в редакцията или на автора (0898 343 775).

Доц. Сандю Бешев

Благотворителна инициатива

за реконструкция, обновяване, оборудване и обзавеждане на Творчески център „Къща за изкуства, култура и занаяти“ в парк Ксилифор

Туристическо дружество „Трапезица-1902“ е организирана към широки обществени групи и цели. С утвърдените си традиции и богатата си дейност дружеството заема важно място и има ценен принос към културния продукт на старата българска столица и района. Поддържането и устойчивото развитие на Екозона „Ксилифор“ е сред приоритетите на нашата обществена организация вече 117 години.

Възстановена и развита е благотворителната идея „Колеген благотворителен бал“ на основателите на дружеството от началото на миналия век, чрез която е построена и първата туристическа хижа в България - на хълма Царевец, открита на 24 май 1922 година. Благотво-

рителният колеген бал днес има вече своя съвременна история с реализирани значими събития, част от които са осигуряване на стипендии за изявени спортисти; създаване на Музей на туризма и туристическите спортове във Велико Търново; подкрепа на клубни и дружествени значими събития, чествания, експедиции; обновяване на туристически маршрути; изграждане на алеи, заслони и оборудване на кътове за отдих, за практикуване на туристически дейности и спорт, оформяне на зони за творчество на открито сред природата.

Представяме ви нашата нова идея за предстоящата благотворителна инициатива Реконструкция, обновяване, оборудване и обзавеждане на Творчески център „Къща за изкуства, култура и занаяти“

– парк Ксилифор. Дейностите, които предвижда проектът и които ще бъдат поетапно изпълнявани през следващите години от периода на реализирането му, са пряко свързани с развитието на образователната, социалната и културната инфраструктура на района:

Реконструкция и модернизация на съществуващата Страноприемница чрез преобразуването ѝ в „Къща за изкуства, култура и занаяти“, включваща културен център за прояви, с подходящи зали за презентации, обучения и изложбена площ. Към културния обект ще бъдат обособени и три демонстрационни зали за практикуване на занаяти като туристическа атракция за деца и ученици, както и за семеен туризъм.

Съществуващата сграда на

Страноприемницата ще бъде изцяло реконструирана, като напълно ще бъде променена функцията ѝ от бивш ресторант в културен център за дейности и прояви.

Новата функция предполага пълна подмяна на ВиК, електро- и отоплителна инсталация, а в строителната част – пълна подмяна на настилки, мазилки, облицовки, дограми, покрив и покривна конструкция, външна топлоизолация.

Доставката на оборудване и обзавеждане за Творчески център „Къща за изкуства, култура и занаяти“ ще допринесе за предоставянето на богата и комплексна туристическа, социална и културна услуга.

Предвижда се и реконструкция на прилежащото пространство - Открита сцена на талантните.

С щедрата и широка об-

ществена подкрепа и личния принос на всеки от нас осъществяването на новата благотворителна инициатива на ТД „Трапезица-1902“ „Къща за изкуства, култура и занаяти“ ще допринесе за развитието и утвърждаването на парк Ксилифор като предпочитан от великотърновци и гости на града район за пълноценен отдих и практикуване на туризъм, спорт и изкуство сред уникална и красива през всички сезони природна среда.

Дарителска сметка:

ТД „Трапезица – 1902“ с IBAN: BG35 UNCR 9660 1093 6537 10 BIC: UNCRBGSF; УниКредит Булбанк - гр. Велико Търново

тел: 062/635823;
trapezitca_1902@abv.bg
GSM: 0879 889 446 – секретар Георги Димитров

Разходка в Енинския Балкан

Дали заради лошото време в съботния ден, дали заради самия неделен почивен ден, в ранната неделна утрин на 1 декември в 09:30 само двадесет и двама туристи бяха готови за разходка в Енинския Балкан. След кратко пътуване от Казанлък до село Енина, разбор и инструктаж в 10:30 часа, потеглихме по своя маршрут. Маршрут, който не бе труден и бе отворен както за добре подготвени туристи, така и за по-неподготвени пешеходци. Общо взето, една лежерна разходка из Енинския Балкан. Преприяхме покрай Оазиса, Кайзеровия заслон, Акропола и след един час ходене стигнахме до заслон „Операта“. След-

ващата спирка пред групата беше местността Кичов топ, разклонът за хижа „Бузлуджа“ и хижа „Младост“ и накрая новопостроеният от ловджии-те заслон над село Енина. Там групата запали огън, обядва и си почива. Следобед времето напомни за себе си. Захладна и групата се отпрати към село Енина надолу през боровата гора. В 14:10 часа всички бяхме в Енина, заредени с положителни емоции и удовлетворени, че сме били сред природата, а не в града или затворени у дома.

Георги Негев, планински водач към ТД „Орлово гнездо“, гр. Казанлък

Надпревара по ориентиране „Никулденско бягане ‘2019’“

Състезанието, включено в Календарния план на Община Казанлък и ТД „Орлово гнездо“, се проведе при ясно време в централната част на казанлъшкия парк Тюлбето, на специално изработената от Т. Нейчев и М. Димитрова топографска карта. Озарени от първодекемврийските слънчеви лъчи, в надпреварата по ориентиране „Никулденско бягане ‘2019’“ се включиха 180 участници от Бургас, Габрово, Дряново, Кюстендил, Пазарджик, Пловдив, Раднево, Севлиево, София,

Стара Загора, Търговище, Ямбол и Казанлък. Те преминаха по маршрути с дължина 2,5 - 4,7 км и с брой на контролните точки от 8 до 15.

Председателят на ТД „Орлово гнездо“ Жельо Желев откри тържествената част на проявата. След водосвета на отец Иван Низамов за здраве на безачите победителите получиха медали и възпоменателни ароматохранилища.

На участниците бяха раздадени „Сашов“ чай с 25 вида билки, никулден-

Отново в красотата на декември

Туристи от ТД „Родни простори“ – гр. Елхово, направиха поредната обиколка на България на 30 ноември и 1 декември 2019 година, с която да преоткрият багрите на есента. Достигнаха до прелестната „Вила Армира“ и Историческия

музей в Ивайловград отново, после се доскогна до неповторимостта на крепостта и гробницата край село Мезек, преминаха през моста на Мустафа паша край град Свиленград и в тишината на следобед се отпуснаха в спокойствието

на града. След като всеки един миг остави отпечатък в тях, те си дадоха обещание да открият нови дестинации, които да посетят следващата година.

Мария Гюзелева, гр. Елхово

ска „Стойнорибова-Тончова“ супа от 15 кг тоlstолоб, шаран, червенопепка и съомга, „Нинин“ хляб с лимец и маслиново масло и ориентировъчни „Вескини“ - сладки таралежчета с 3 кг масло, 3 кг шоколад и 4 кг орехи.

Организатори от Спортен клуб „Орлово гнездо 1957“ бяха туристите Т. Нейчев (технически ръководител), Н. Топалова (секретар), г-р Ст. Кочешева (лекар), М. Димитрова (главен съдия), Д. Димитров, Ив. Петров, В. Цветков, Николай Чорапинов, Станислав Николов, Павел Михалев, Димитър Кюркчиев, Петя Матева, Христо Ангелов - гл. ръководител, а дарители

- Е. Габарева, Ст. Стойнов, Н. Бойчева, В. Теодосиева.

Най-добре от казанлъчани се представиха Мага Христова, Кремена Драганова, Красимира Маринова и Мартин Карамалаков.

По маршрута с голяма радост преминаха младите семейства Маги, двугодишните Ивеан и Браян, Росица, Диян и Владимир и Петя, Мартин и Вихрен.

Бяха раздадени 68 медала на първите трима във всяка възрастова група.

Христо Ангелов

Един незабравим празник в Бесарабия

През есента на 2018 г. пътувахме с приятели към Александровския манастир в Болградския район. Спряхме в един прекрасен парк в центъра на село Кубей. Останахме много изненадани, когато научихме, че е родното село на фамилията Балан, пренесла след Освобождението от Бесарабия здрав български дух и участвала в изграждането на Нова България.

Свързахме се с Мария Спиридонова - директор на едно от трите училища, носещи името на Александър Балан. Тя ни заведе в училището и въпреки заетостта си ни разведе и ни показа музея на Балан. Останахме възхитени и за благодарност

гр. Павликени; „Белите брези“ – гр. Борово. Поканихме и туристи ветерани от с. Николово, както и музикален състав. Нетърпеливо дочакахме 24 октомври, когато рано сутринта голямата група потеглихме от Борово и от още няколко спирки в Русе сформирахме група от 38 души. Предстоеше ни дълъг път - 450 км и 6 митници. Преминахме през Гюргево, покрай Букурещ, Слобозия, Браила, Галац. Все повече ни обземаше силен възрожденски и революционен дух. Радостта ни стана неопишуема, когато дойдохме до митница Джурджулешти и се оказа, че сме единственият автобус на границата. Оттам през Молдова и стигнахме до

получихме покана да посетим честванията на 27 октомври 2019 г. по повод 160-годишнината от рождението на академик Балан. И ние започнахме подготовка отдалеч. Свързахме се с Културния център „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. Поддържаме редовна връзка с директорката на училището.

В началото на септември тази година сформирахме група от представители на няколко туристически дружества: „Приста“ - гр. Русе; „Амбарика-1912“ - гр. Троян; „Росица“ -

границата с Украйна. Следващите 40 км бяха изключително трудни. Много лош път, автобусът танцуваше по трасето. Четиридесет километра за 1 час и 20 минути. Забавиха ни и на молдовската, и на украинската граница, поради което закъсняхме доста за уречената среща. Независимо от това директорката на Болградската гимназия Снежана Скорич, която е с български произход, ни посрещна с усмивка и нескрита радост. Уморени и изтощени от дългия път, ние

възкръснахме заради това, което видяхме. То е неопишуемо, защото не само че трябва да се види, но и да се почувства със сърцето. Госпожа Скорич лично ни разведе навсякъде. Не остана неотворена врата на стаи, кабинети, голям и малък салон, учителска стая, методичен кабинет, директорска стая, музея на българския бит и култура. Навсякъде от стените ни гледаха български писатели, поети, революционери. Българският дух цареше в гимназията, а директорката разказваше спокойно и увлекателно. Между нас имаше 7 български учителки, които си помечтаха да пороботят тук, защото направиха сравнение с българските училища и откриха доста разлики в полза на Болградската гимназия. Като за финал ние раздахме подаръци, които бяхме приготвили (г-жа Скорич ги прие с възхищение и видимо задоволство), и направихме обща снимка пред патрона на училището Г. С. Раковски. На никого не му се тръгваше, но директорката ни успокои, че винаги сме добре дошли.

Стигнахме до крайната ни точка - хотел „Инзов“, където отседнахме за 3 дни, т.е. за 3 нощи, защото програмата беше максимално изпълнена и се връщахме само за нощувка.

На 25 октомври рано сутринта групата се събра във фойето на хотела. Имахме уговорка с г-жа Гайдаржи да отидем преди започване на празника, за да разгледаме училището.

Много от нас бяхме облечени

в национални носии. Характерно за този район е, че за всеки празник всички, даже и децата, обличат национално облекло. Потеглихме за село Кубей, едно голямо и погрешено село, намиращо се само на 20 км от хотела, но с много лош път. Стигнахме навреме. Слязохме от автобуса и се погледихме по следния начин - най-отпред знамето, след него музикантите и останалата част от групата. Влязохме в училището под звуците на българска народна музика. Посрещнаха ни директорката с учителския колектив, деца в народни носии, пенсионирани учители, граждани. В насълзените им от радост очи се четеше задоволство от присъствието ни. В преггверето ни чакаше изненада. Деца ни поздравиха с български народни песни. И ние им отговорихме подобаващо. Най-младият от групата ни - Владислав Даскалов, облечен в национална носия, ги приветства с „Аз съм българче“. Последваха много приятни минути на запознанства, прегръдки и размяна на контакти.

Разгледахме училището, класните стаи, надникнахме там и по време на учебния процес, посетихме етнографската експозиция и култарната изложба. Всичко беше направено с много желание и любов. Децата бяха прекрасни - възпитани, отговорни и дисциплинирани.

Най-интересно премина празничната среща. Имаше чудесни изказвания от кмета на Кубей, настоящата директорка, бившият директор, представителя на Културния център в Болград. Интересно беше изказването на нашия ръководител - представител на БТС, който изнесе факти, които бяха нови за кубейци, като например: от 17 октомври 1900 г. до 6 юли 1905 г. и от 27 юли 1910 г. до 14 август 1921 г. председател на БТС е Балан; че на 15 март 1902 г. излиза първият брой на списание „Български турист“ - орган на БТС. Негов редактор е Александър Теодоров-Балан - учен, езиковед, изявен турист с принос в туристическата терминология. В малък тираж и безплатно раздавано списанието напредва като „огледало на Българското туристическо дружество“.

И ние поднесохме интересни и полезни подаръци на училището - календари, плакати на възрожденци, художествена литература, туристическа

литература, старини от българския бит. И на финала нашите музиканти изсвириха няколко български хора. Гости и учители, знаещи и незнаещи стъпките, се хванаха и хорото се пренесе и извън училището. Времето летеше, но на никого не му се тръгваше. Разменихме си адреси, телефони, визитки, горещи прегръдки и целувки. Изпратиха ни до автобуса. Не ни се разделяше. Обещахме си взаимно скоро да се срещнем пак.

Около 15 часа пристигнахме в Болград. Посетихме църковния храм „Свято-Преображенски събор“, чието начало е положено още през 1820 г. На място на малката църква на 29 октомври 1838 г. е завършена и осветена новата. През 1938 г., в чест на 100-годишнината на храма, се ражда идеята 29 октомври да бъде Ден на бесарабските българи. Посетихме и Паметника на опълченците от Болград, построен до стария църковен храм.

На следващия ден в уречения час потеглихме за град Измаил. Разгледахме пристанището. Товарното пристанище е измежду най-големите дунавски пристанища. Разходихме се по брега, насладихме се на чистотата и красотата на градинките, пешеходните алеи и велоалеите. Следващата ни спирка бе музеят на Суворов - един изключително богат на експозиции музей. Там ни разказаха за храбростта и героизма на великия полководец. Последно в Измаил разгледахме „Диорамата“. Тя е построена в една джамия в края на града. Представя битката на руските войски срещу турците за превземането на града, която е станала на 22 декември 1790 г.

Сутринта на 27-ми потеглихме за България.

Изказвам сърдечна благодарност на ръководствата на 4-те туристически дружества, които присъстваха на тази екскурзия, за добрата организация и за приятните могове, прекарани заедно. Специални благодарности и на водача на автобуса Петър Черкезов.

Благодарим и на секретаря на културния център „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград Димитър Кружков, защото без неговото съдействие и подкрепа нямаше да се проведе тази прекрасна екскурзия.

Здравко Иванов,
секретар на ТД „Белите брези“, гр. Борово

По идея на председателя на Клуба на туристите ветерани „Иван Вазов“ – София, Любен Мушев на юбиларите ще се връчва плакет. На 13 ноември първият турист ветеран, удостоен с наградата, бе Ангел Павлов – дългогодишен кореспондент на вестник „Ехо“ и заместник-председател на ОС на БТС в Разград, по повод неговата 80-годишнина.

Снимка: Павел Павлов

ВОДОРАВНО: Мусалта, Арабаконал, Рагомип, Каракудта, Самовар, Сини
Иран, Па, Ока, Дъгта, Ста, Ахат, Оди, Ла, Етер, Кик, Ами, Батак, Иск, Комин.
Урал, Нал, Рок, Сенат, Росомахи, Негета, Обет, НАТО, Нивелация,
Никопол, Цикория, Дан, Коми, Марло/Ектор/, "Анна", Росонас.
Капавана, Иринополис.

Печат: "Алианс ПРИНТ"

2020

Януари

П	В	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Февруари

П	В	С	Ч	П	С	Н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

Март

П	В	С	Ч	П	С	Н
30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Април

П	В	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Май

П	В	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Юни

П	В	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Юли

П	В	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Август

П	В	С	Ч	П	С	Н
31					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Септември

П	В	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Октомври

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Ноември

П	В	С	Ч	П	С	Н
30						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Декември

П	В	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			